

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Alba-Iulia 1 Decembrie 1918

Unitate și putere pe temelia sacră a ideii naționale

Simbolul 1 Decembrie 1918

Prof. univ. dr. Ștefan LACHE
Decanul Facultății de Istorie

Marea Unire din 1918 reprezintă unul dintre momentele istoriei românilor cărora curgerea neîntreruptă a timpului le adaugă mereu sensuri și semnificații noi, făcându-le să dăinuiască în conștiința națională.

Procesul de unificare național-statală deplină a românilor, început în primăvara

anului 1918 cu Basarabia, urmată în toamna aceluiași an de Bucovina, a culminat cu unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, unire hotărâtă de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. Marea Unire s-a realizat prin voința întregii națiuni române și prin tăria dreptului imprescriptibil al popoarelor la libertate.

(Continuare în pag. 2)

În cuprinsul acestui număr:

Nicolae Iorga, Dimitrie Onciul, Gheorghe Brătianu, Vasile Pârvan, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, Alexandru Vlahuță, generalii Henri Berthelot și Lacroix, V. Voiculescu, Nichifor Crainic, Adrian Păunescu, Ion Brad, Hajdu Gyözö

• România în războiul reîntregirii naționale

Pagina 3

• România Mare – ideal pregătit prin cultură

Pagina 5

• Charles Upson Clark: ROMÂNIA UNITĂ Adevăruri astăzi ocultate

Pagina 6

Honorary visiting professors la Universitatea Spiru Haret

Pagina 8

1 Decembrie Ziua Națională a României

ION ILIESCU

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI:

Unirea a fost și va rămâne veșnic legată de Alba Iulia, de orașul care a văzut martiriul lui Horea și Cloșca, precum și biruința lui Mihai Viteazul, care realiza cea dintâi unire a celor trei Țări Române.

Independența și unitatea națională sunt și rămân valori la care sufletele și inimile noastre vibrează cu intensitatea sufletelor și inimilor înaintașilor noștri, iar spiritul întreprinzător, munca, hărnicia și inteligența poporului sunt mijloacele prin care ne-am ocupat și trebuie să ne ocupăm locul cuvenit între națiunile lumii.

Unitatea națională a existat în câmpul unității spirituale a poporului, în unitatea valorilor morale, religioase, artistice și politice, făurite și difuzate pe întreg spațiul românesc.

Această fantastică unitate de cultură ne-a menținut identitatea națională, ne-a întreținut energia faptei și înțelepciunea gândului, ne-a orientat toate actele majore de afirmare națională, în cadrul conferit de principiul național. Cine cercetează cu obiectivitate istoria noastră va fi uimit de consecvența și caracterul imperativ al ideii naționale.

După cum demonstra Nicolae Iorga – el însuși apostol al marii Uniri – linia de conduită a poporului nostru se înscrie în tiparul dominant al ideii naționale.

Să ne plecăm frunțile, așadar, să omagiem cu cel mai curat sentiment al recunoștinței pe toți cei care, de-a lungul veacurilor, și-au zidit viața și lucrarea fiecăruia la temelia acestui suprem ideal!

Unirea Transilvaniei cu România și Tratatul de la Trianon

Prof. univ. dr. Ioan SCURTU
Directorul Institutului de Istorie
„Nicolae Iorga” al Academiei Române

Cu puțin timp în urmă, mai mulți tineri maghiari au organizat o manifestație în fața Ambasadei României de la Budapesta, scandând lozinci împotriva Tratatului de la Trianon și pentru „Transilvania ungurească”. Evident, oficialitățile maghiare au căutat să minimizeze semnificația acestei manifestații, punând-o pe seama drepturilor și libertăților democratice de care se bucură cetățenii Ungariei.

Asemenea atitudini se înscriu într-o mentalitate de tip medieval, care continuă să dăinuie la unii maghiari și acum, la începutul secolului al XXI-lea. Între argumentele folosite de revizionisti, încă din 1919, s-au numărat și acela potrivit căruia prin „dezagregarea Ungariei Milenare” s-a distrus o unitate economică și culturală,

s-au acordat teritorii unor popoare înapoiate, incapabile să se dezvolte. Vina cea mare ar aparține „Trianonului”, adică tratatului de pace, care a creat „state artificiale” și a „pedepsit” Ungaria. „Dreptate pentru Ungaria” a devenit lozincă cea mai utilizată de revizionisti.

Realitatea istorică arată că Transilvania s-a unit cu România la 1 decembrie 1918, iar Tratatul de la Trianon a fost semnat la 4 iunie 1920, adică la un an și jumătate după hotărârea Adunării Naționale, întrunită la Alba Iulia. În acel interval, în România avuseseră loc alegeri generale pe baza votului universal, egal, direct și secret, la care au participat cetățenii din întreg spațiul românesc – inclusiv din Transilvania, Basarabia și Bucovina, s-au creat structuri administrative noi,

s-au deschis universitățile românești de la Cluj și Cernăuți, Academia Română a primit în rândurile sale noi membrii etc. Semnificativ este faptul că la 1 decembrie 1919 – deci exact la un an de la Adunarea Națională – în fruntea guvernului României a fost numit un ardelean: Alexandru Vaida-Voievod.

Așadar, Trianonul nu a creat o nouă situație demografică, ci a consfințit o realitate. La Conferința păcii deciziile s-au luat pe baza principiului autodeterminării naționale – formulat de președintele S.U.A. – W. Wilson – și s-a urmărit crearea de state naționale. Prin Tratatul de la Trianon, însăși Ungaria a devenit stat național.

Atacurile împotriva „Trianonului” dezvăluie faptul că nostalgiile medievale nu au dispărut, că revizionismul continuă să se manifeste. De aceea, apărarea statului național unitar, a integrității teritoriale a României trebuie să se afle în atenția tuturor cetățenilor și, în primul rând, a oficialităților de la București.

Unirea în idealuri, în cuget și simțiri

Prof. univ. dr. Ion Dodu BĂLAN

La 1 Decembrie 1918, La Alba-Iulia-n Cetate Cernea zăpada pe păcate În negre secole-ngropate, Pe umbre moarte, deșteptate în ziua sfântă de dreptate, pe zile cu luciri de soare când Brav Mihai suia călare pe multe veacuri de-mpilare, visând o Românie Mare... Cerneau zăpeșile din zare Peste-un mileniu de-nchisoare, să-ngroape granița-arbitrară din biata inimă de țară... Cernea văzduhul o ninsoare cu străluciri de mândru soare, cu visuri mari din vremi bătrâne ce-au scris: Deșteaptă-te, române!... Ca visuri arse-n jar și scrum, Cern iar zăpeșile pe drum la Alba-Iulia-n Cetate să strângă frate lângă frate...

Într-o vreme bănuțită de unele tendințe nociv-centrifuge pentru unirea noastră spirituală, ne gândim, acum la 1 Decembrie, cu un anume optimism, că dacă este un domeniu în care n-au existat niciodată hotare între români, atunci acela este, fără îndoială, cel spiritual, lingvistic și cultural, căci, pe tot parcursul istoriei noastre, oamenii, din toate ținuturile românești, în afară de lichelele cozi de topor, s-au manifestat ca o entitate etnică unitară – precum cel mai unitar stat politic. Și azi, armata tăcută și răbdătoare de români se simte la fel, în ciuda lătrărilor care o sperie, o mușcă viclean de poale și vor s-o târască aiurea. Deși desăvârșirea statului național unitar s-a înfăptuit de abia acum 83 de ani, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, românii s-au simțit permanent uniți în cuget și simțiri. Împrejurările istorice, maștere și încapățanată potrivnice, ne-au dezbinat trupul țării, vreme îndelungată, în provincii supuse samavolnic unor mari imperii, au tras granițe arbitrare prin pământul vechii Dacii, ceea ce l-a determinat pe legendarul țaran ardelean, badea Cârțan, să exclaimă inteligent, sugestiv și simbolic, în fața

jandarmilor unguri care îl acuzau că a trecut granița ilegal în Țara Românească, să exclaimă acele vorbe memorabile: – *Cine dracu' a mai văzut graniță prin inima țării?!* Era întrebarea pe care și-au pus-o strămoșii noștri vreme de veacuri și, din nefericire pentru anumite părți de țară, și-o mai pot pune!!

Badea Cârțan ducea de la București cărți, calendare și reviste în Ardeal. Circulația valorilor culturale era un semn al unității noastre spirituale. O carte tipărită de Coresi la Brașov, între 1559-1581, de fiul său Șerban, *Palia* de la 1582 la Orăștie (în care se folosește întâia oară cuvântul *român*) – o carte din secolul XVII, o *Cazanie* sau o *Psaltire*, tipărite de Varlaam sau Dosoftei, la Iași, *Biblia* de la București a lui Șerban Cantacuzino de la 1688, sau *Didahiile* lui Antim Ivireanul, la 1711, tot la București, o carte sfântă, în sfânta limbă română, în cuvintele căreia ne-am adăpostit sufletul național, ca în niște invizibile cazemate spirituale – o astfel de carte umbla peste granițele arbitrare, pe tot teritoriul vechii Dacii, asigurând tuturor românilor aceeași hrană sufletească. Spiritualicește am rămas uniți!

(Continuare în pag.4)

(*Continuare din pag 1*)

Marea Unire din 1918 reprezintă unul dintre momentele istoriei românilor cărora curgerea neîntreruptă a timpului le adaugă mereu sensuri și semnificații noi, făcând-le să dăinuiască în conștiința națională.

Procesul de unificare național-statală deplină a românilor, început în primăvara anului 1918 cu Basarabia, urmată în toamna aceluiași an de Bucovina, a culminat cu unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, unire hotărâtă de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. Marea Unire s-a realizat prin voința întregii națiuni române și prin tăria dreptului imprescriptibil al popoarelor la libertate.

Rod al îndelungatei evoluții istorice

Idealul unității naționale a izvorât din comora trecutului nostru, din însăși viața unitară a poporului român în aria sa de locuire cuprinsă între Nistru și Tisa, între Carpații Păduroși, Dunăre și Marea Neagră. Unitatea românească, întruchipată mai întâi în structura armonioasă a pământului strămoșesc, în unitate etnică, lingvistică, de cultură și economică, s-a afirmat ca o realitate peste care vicisitudinile politice și-au aruncat uneori umbra, dar n-a putut fi distrusă. Conștiința unității românești s-a impus cu o forță și o logică pe care nimic nu le-a putut stăvi.

În secolul al XIX-lea, denumit și secolul naționalităților, dezideratul unirii românilor într-un singur stat, asociat organic cu alt deziderat major, cel al independenței naționale, se impune ca o cerință obiectivă. Revoluțiile din 1821 și 1848, făurirea statului modern român prin Unirea Moldovei și Munteniei (1859), urmată de câștigarea independenței de stat (1877), revenirea Dobrogei la România (1878) și proclamarea Regatului (1881) – toate acestea au contribuit la afirmarea ideii de unitate națională, constituindu-se în temelia puternică pe care s-a înălțat, în 1918, România Mare.

După Unirea „cea mică” din 1859, românii năzuiau cu ardoare înfăptuirea „Unirii celei mari”, prin aducerea la patria mamă a provinciilor românești aflate sub stăpânire străină. Dând expresie acestei aspirații, B.P. Hasdeu declara: „Moldova, Muntenia, Transilvania nu există pe fața pământului; există o singură Românie, cu un picior în Dunăre și cu altul pe ramificațiile cele mai îndepărtate ale Carpaților; există un singur corp și un singur suflet”.

Războiul întregirii naționale

Marele război declanșat în vara anului 1914 între marile puteri europene grupate în cele două alianțe antagoniste – Puterile Centrale (Germania, Austro-Ungaria) și Antanta (Franța, Anglia, Rusia)– apăsă în fața majorității oamenilor politici ca moment unei se deschidea perspectiva imediată a întregirii naționale a României. Dând glas acestei idei, într-un interviu acordat ziarului francez *Le Temps*, în decembrie 1914, Take Ionescu sublinia: „Nici o națiune nu poate să-și dea măsura sa, nu poate să ajungă la deplina sa dezvoltare intelectuală, nu poate contribui demn la tezaurul comun al cunoștințelor și frumuseților umane fără unitate națională. Trebuie să fi trăit ca membru al unui popor dezmembrat în mai multe state pentru a cunoaște zdrobitoarea tristețe a unei astfel de existențe și cât de mult împiedică ea orice ridicare. Din această cauză nu este unul dintre noi care, de foarte tânăr, să nu se fi gândit la un singur lucru, reunirea românilor într-un singur stat. Atâta vreme cât istoria Europei își urma cursul normal era pentru noi un simplu vis. Fiind oameni cu judecată și chiar moderați, cei mai mulți dintre noi se credeau condamnați să treacă în cealaltă lume fără a trăi clipa când visul național ar fi devenit o realitate. Pentru nimic în lume n-am fi provocat noi războiul mondial, chiar dacă ne-ar fi adus cele mai mari satisfacții. Dar azi, când războiul general a fost provocat de alții, României îi este imposibil să nu sesizeze ocazia unică de a realiza ceea ce este pentru noi necercetată însăși a existenței”.

Chiar de la începutul războiului, guvernul condus de Ion I.C. Brătianu a avut o viziune limpede asupra viitorului României, legând soarta ei de puterile Antantei, care prin biruința lor creau condiții favorabile împlinirii aspirațiilor naționale. În vara anului 1916, România se angajează în război, după ce semnase la București un tratat prin care puterile aliate – Franța, Rusia, Marea Britanie și Italia – recunoșteau dreptul ei asupra teritoriilor locuite de românii din Imperiul Austro-Ungar. România a declarat război numai Austro-Ungariei și a început operațiunile militare cu o viguroasă ofensivă peste Carpați, în Transilvania. Războiul României a fost în toate fazele lui unul de eliberare și întegrire națională. Este poate cel mai însemnat război din istoria românilor, ca glorie, suferințe, sacrificii, umilințe, rezultate. În cursul acestui război s-au înregistrat momente înălțătoare de eroism, dar și scăderi morale, victorii și înfrângeri, soluții strategice geniale sau, dimpotrivă, inactivități și decizii aducătoare de nenorociri, toate cauzate de condiții și slăbiciuni atât interne, cât și externe.

În prima linie a Comandamentului român s-au aflat valori și competențe militare de rangul unor mari comandanți militari europeni ai timpului, reprezentate de generalii Alexandru Averescu, Constantin Presan, Eremia Grigorescu, Constantin Cristescu, Gheorghe Mărdărescu, apoi de autorii unor lovituri decisive, Traian Moșoiu, Gheorghe Rasoviceanu, Ernest Broșteanu. Elita militară a neamului și-a adus prinsoel de jertfă prin generalii de fericită memorie David Praporgescu, Ion Dragalina, Stan Poetas căzuți la datorie, alături de ofițeri și soldații lor.

Contraofensiva germano-austro-ungară, condusă de generalul Erich von Falkenhayn, a dus la retragerea trupelor române din Transilvania, forțele inamice, înzestrate cu echipament și tehnică de luptă superioare au înfrânt eroica rezistență românească de la trecătoarele Carpaților și au înaintat spre Sud; la Oituz însă, accesul inamicului spre Est a fost stopat de trupele române comandate de generalul Grigorescu, dovedindu-le atunci, ca și mai târziu, că „Pe aici nu se trece!” Dezastrel de la Turcutaia, care a dus la pierderea Dobrogei, trecerea Dunării la Zimnicea de către feldmaresăul August von Mackensen, s-au datorat nu numai unor erori sau carențe interne, ci și unor defecțiuni externe, prin neangajarea simultană a aliaților ruși în Dobrogea și în nordul Carpaților și nesusținerea ofensivei de către Armata de la Salonic, comandată de generalul francez Maurice Sarrail. Armata română a angajat o formidabilă bătălie pe Argeș și Neajlov pentru apărarea Bucureștiului, fiind la un moment dat aproape de victorie. Căderea, o dată cu ofițerii, și a planurilor secrete de operațiuni militare ale armatei române în mâinile inamicului, ca și aceeași superioritate militară și-au spus până la urmă cuvântul. La 6 decembrie 1916, trupele germane, austro-ungare, bulgare și turcești au pătruns în capitala României. Două treimi din teritoriul țării a căzut sub ocupația Puterilor Centrale. Dar încercarea de zdrobire completă a României eșuase. Armata română a fost înfrântă și a suferit mari pierderi, dar n-a putut fi îngenucheată. „Noi am bătut armata română, dar n-am putut s-o distrugem!” – avea să recunoască generalul Erich von Ludendorff. Același general german constata la 6 decembrie 1916: „Rușii n-au intervenit serios în luptele care s-au dat până atunci... Nu am înțeles bine de ce ei au ales ca românii să fie bătuți abandonându-i soartei”. Inactivitatea armatei ruse este pusă pe seama calculelor politice ale cercurilor influente din jurul țarului Nicolae al II-lea, care considerau că nu era în interesul Rusiei crearea unei Româanii Mari, care putea constitui un obstacol pentru planurile expansioniste rusești în Peninsula Balcanică. Totodată, cercurile politice respective voiau să folosească tragedia poporului român din toamna anului 1916 pentru a revizui prevederile Convenției politice din vara aceluiași an.

Redusă la Moldova, știrbită și ea în partea de sud-vest, România nu va înceta lupta. În anul 1917, românii, în condiții extrem de grele, au dat noi dovezi de eroism și abnegație, atât pe front, cât și în spatele acestuia, în acțiunea de refacere și de reorganizare a armatei. Moldova a devenit o veritabilă fortăreață a neamului, concentrând tot ceea ce însemna putere de viață, cheazăie de viitor și devenire românească prin slujirea idealului unității naționale.

În vara anului 1917, când Puterile Centrale au încercat să scoată definitiv România din război, o armată națională română reînscută a fost capabilă să obțină strălucitele victorii de la Mărășești, Mărăști și Oituz, care au apropiat momentul Unirii. Trupele române fuseseră între timp înzestrate cu echipament și armament modern adus din Europa Occidentală pe calea lungă a Rusiei , prin Arhanghelsk și Mummansk, și instruite cu aportul esențial al misiunii militare franceze conduse de generalul Henri Mathias Berthelot. La marile bătălii din Moldova, din vara anului 1917, au participat și voluntari români transilvăneni, bucovineni, bănățeni, foști ostași ai armatei austro-ungare căzuți prizonieri la ruși și eliberați la cererea lor pentru a participa la războiul de întregire națională.

În ultima parte a anului 1917 și la începutul anului 1918, s-a creat o situație militară nouă, favorabilă Puterilor Centrale. Rusia, devenită

Simbolul 1 Decembrie 1918

Unitate și putere

pe temelia sacră

a ideii naționale

sovietică în urma loviturii de stat bolșevice din 7 noiembrie 1917, a ieșit din război și în februarie 1918 a încheiat pace separată cu Germania și aliații ei. Întregul front din Europa Răsăriteană, în care era cuprins și cel român s-a prăbușit. Soldații ruși bolșevizați și instigați de noii lor conducători au părăsit liniile de front și au trecut apoi la acțiuni de destabilizare a României prin încercări de a-l aresta pe regele Ferdinand și guvernul țării, prin jafuri și omoruri asupra populației civile. În aceste condiții dramatice, când armata română a rămas singură în fața vechilor inamici, iar foștii aliați o atacau din spate, guvernul român a fost nevoit să semneze Pacea de la București din mai 1918 cu Puterile Centrale. În pofida acestui tratat, poarta speranțelor României rămăneea deschisă, căci statul și instituțiile sale fundamentale nu fuseseră distruse, armata se afla în Moldova, iar soarta războiului era departe de a fi decisă.

Puterile Antantei, cărora din 1917 li se alăturaseră Statele Unite ale Americii, își vor aducea până la urmă victoria. Între timp, România va denunța Tratatul de la București, pe care de fapt regele Ferdinand nu-l ratificase, și își revitalizează alianța cu Antanta. Trupele de ocupație ale Puterilor Centrale se văd silite să părăsească teritoriul românesc. Principiul naționalităților se impunea tot mai mult ca factor diriguitor pe plan internațional în statuarea unei noi ordini politice și teritoriale a lumii.

Actele de Unire de la Chișinău și Cernăuți – afirmare strălucită a voinței naționale

Prăbușirea țarismului în vâltoarea revoluției ruse din februarie/martie 1917 și evenimentele care au urmat au creat un cadru extern care a făcut posibilă emanciparea românilor basarabeni ca și a altor naționalități asprite din fostul Imperiu al Romanovilor. Basarabia – anexată de Rusia în 1812 – își afirmă individualitatea și hotărăște, prima, să revină la patria mamă.

Inițial, Basarabia își proclamă independența, luându-și denumirea de Republica Democratică Moldovenească. În declarația adoptată de Sfatul Țării la 24 ianuarie 1918 se subliniază că Republica Moldova e liberă și neatărnată, „având ea singură dreptul de a-și hotări soarta în viitor”. Noul stat nu avea nici o șansă de a se menține ca entitate politică de sine stătătoare, fiind supus unor puternice presiuni și acte de agresiune din partea forțelor bolșevice și naționaliste ruse și ucrainene. Lenin și Troțki, mari maeștri ai falsificării noțiunilor și principiilor, au denaturat sensul real al determinării pe care o proclamaseră, transferând-o de la majorități la minorități etnice sau fixând dinainte cadrul statal în care urma să se facă „autodeterminarea”. Deși, când era în opoziție și lupta împotriva țarismului, Lenin a aderat la principiul autodeterminării naționale, după ce l-a înlaturat pe Kerenski și a preluat puterea a susținut o așa-zisă „politică a unei benevole și cinstite alianțe a popoarelor din Rusia”. În ceea ce privește Basarabia, liderii revoluției bolșevice au susținut „autodeterminarea” ei în cadrul frontierelor Rusiei sovietice sau ca de aplicarea respectivului principiu să beneficieze și minoritarii etnici basarabeni. Cu alte cuvinte, Rusia sovietică nu trebuie să fie mai prejos de Rusia țaristă în privința stăpânirii asupra teritoriilor și popoarelor neruse și în acest scop comunismul exportat în aceste zone a servit bolșevicilor ca pretext de recuperare a pozițiilor pierdute în cursul războiului.

În aceste condiții, salvarea românimii dintre Prut și Nistru nu putea veni decât de la România. Forțele bolșevice, care reușiseră să pătrundă în Chișinău și încercaseră să înlăture autoritățile legale ale noului stat, au fost alungate cu concursul armatei române. România acționa în spiritul Războiului de întegrire națională, de data aceasta spre Est, și pentru apărarea ființei și intereselor majorității locuitorilor provinciei dintre Prut și Nistru.

„Fiecare om cu judecată – sublinia istoricul Ion Nistor – își putea da seama că proclamarea republicii (moldovenești) nu era decât un expedient vremelnic în calea dezgării chestiunii basarabene. Toți bunii patrioți români din Basarabia erau incredințați că singura soluție a problemei politice a patriei lor nu putea fi alta decât unirea ei cu vechea Moldovă, din trupul căreia fusese răpită de ruși cu o sută de ani în urmă”.

Într-adevăr, Basarabia nu putea fi cu adevărat independentă și unioniștii nici nu au urmărit acest scop.

În memoriile sale, I.G. Duca scrie: „Nici un moment exponenții mișcării naționaliste din Basarabia nu și-au închipuit că proclamând Republica independentă basarabeană, ei constituie un stat menit să rămână cu adevărat independent. În concepția lor această neatărnare și această republică nu erau decât primul act al unirii dorite, firești și totale cu patria mamă”.

În cursul lunilor februarie și martie 1918 au luat amploare manifestările populației românești care cerea unirea neîntărziată a Basarabiei cu România. Reprezentanții basarabenilor, Ion Inculțel, Pan Halipăa, Daniel Ciugureanu, s-au deplasat la Iași pentru a conveni cu guvernul român realizarea imediată a Unirii. Această hotărâre a fost susținută și de reprezentanții Puterilor Aliate aflați și ei la Iași.

La 27 martie /9 aprilie 1918, Sfatul Țării votează unirea Basarabiei cu România. Ion Buzdugan a dat glas Declarației de Unire: „În numele

poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: *«Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia, acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și de dreptului de neam, pe baza principiiului ca noradele singure să-și hotărască soarta lor; de azi înainte și pentru todeauna se unește cu mama sa Româniav»*. Din totalul de 125 de deputați prezenți, 86 s-au pronunțat pentru unire, 36 s-au abținut (erau deputați ucraineni, evrei, bulgari și germani), iar 3 (un bulgar și doi ucraineni) au votat împotrivă.

Decizia istorică de unire a Basarabiei cu România a fost adusă la cunoștința regelui Ferdinand, care la 28 martie 1918 i-a transmis lui Ion Inculțel o scrisoare din care cităm: „Cu adâncă emoție și cu inima plină de bucurie am primit stirea despre importantul act ce s-a săvârșit la Chișinău. Sentimentul național ce se deșteptase așa de puternic în timpurile din urmă în inimile moldovenilor de dincolo de Prut a primit, prin votul înălțător al Sfatului Țării, o solemnă afirmare”.

Mișcarea națională a românilor aflați sub dominația monarhică austro-ungare – Bucovina, Banat, Crișana – s-a desfășurat concomitent și în strânsă legătură cu aceea din Basarabia. În Bucovina, conștiința românească s-a păstrat mereu vie. Ca și în Basarabia, mișcarea unionistă bucovineană a înfruntat numeroase piedici. Între acestea, regimul de teroare instaurat în provincie de austriecci după declanșarea războiului și îndreptat prioritar împotriva populației românești; repetatele ocupații militare începând din 1914 – de trei ori Bucovina a fost cucerită de armatele rusești și tot de atâtea ori armatele austriece au recucerit-o. În 1918, s-au ivit mari complicații datorită unor curente unioniste, dar către alte puncte cardinale. Astfel, o parte a populației rutene dorea alipirea la Rusia; Austria, pentru a contrabalansa această tendință, promitea rutenilor o situație mai bună și o individualitate politică în cadrul Ucrainei. Curtea de la Viena, căutând diverse formule pentru supraviețuirea imperiului, a realizat o înțelegere cu autoritățile de la Kiev care se desprinseseră de Rusia, fiind dispusă să cedeze partea de nord a Bucovinei și Galiția de est Ucrainei în schimbul unei mari cantități de grâu. Protestul românilor a împiedicat acest „tărg rușinos”.

Abandonată de trupele austriece și germane învinse, Ucraina cade și ea sub bolșevicii ruși. Galiția s-a unit cu Polonia, iar românii din Bucovina au acționat pentru unirea întregii provincii cu România.

La 27 octombrie 1918 s-a constituit la Cernăuți Adunarea Constituantă care a ales un Consiliu Național alcătuit din 50 de membri, împuternicit să ducă la îndeplinire dorințele românilor bucovineni în colaborare cu românii transilvăneni. Acest Consiliu a delegat un Comitet Executiv, condus de Iancu Flondor și care avea funcție executivă. Adunarea constituantă a decis „Unirea Bucovinei integrale cu celelalte Țări Românești într-un stat național independent”. Cunoșcând intențiile liderilor ucraineni, Adunarea a respins ferm „orice încercare de știrbire a Bucovinei”. În cadrul primei ședințe din 27 octombrie 1918, deputatul socialist Gheorghe Grigorovici a susținut că „depinde de noi și nu de guvernul de la Viena care va fi viitorul națiunii noastre”, el personal dorind – așa cum se consemnează în procesul-verbal al ședinței – „o Românie Mare, care să cuprindă toate teritoriile românești, dar o Românie cinstită și dreaptă”.

La 28 noiembrie 1918 s-au desfășurat, în marea sală a Palatului Metropolitan din Cernăuți, lucrările Congresului general al Bucovinei. Erau prezenți 74 de delegați români, 7 germani, 6 polonezi, 13 reprezentanți ai comunelor rutene de peste Prut, la care s-au adăugat 5 deputați de drept.

Președintele Consiliului Național, Dionisie Bejan, deschide ședința cu o simplită alocuțiune în care subliniază menirea Congresului: „a aduce la îndeplinire dorul și aspirațiile pe care poporul nostru le nutrește și le păzește cu sfințenie vrednică de un secol și jumătate, el adresează un salut armatei, reprezentanților celorlalte provincii românești și fruntașilor neamului românesc din Bucovina” veniți „cu inima înfulețită din tuspaturu unghiuri ale țării” ca să așeze „piatra fundamentală pe care să se clădească trainic și neclintit România Mare”.

Președintele Congresului a fost ales Iancu Flondor, care înfățișează moțiunea în care se afirmă că Bucovina este parte organică a Moldovei în care se găsec „granițele domnești”, că românii de aici, cu frații lor din restul Moldovei „au apărât de-a lungul veacurilor ființa neamului”, că românii bucovineni au îndurat multe opresiuni din partea „cârmuirii habsburgice, dar n-au pierdut nădejdea și ceasul mântuirii, așteptat cu atâtă dor și suferință a sosit”. Acum când toate neamurile din monarhia austro-ungară și-au câștigat „dreptul de liberă hotărâre de sine”, cel dintâi gând al lor se îndreaptă spre România. Pe temeiul tuturor acestor adevăruri, în Actul Unirii, care fusese redactat de profesorul Ion I. Nistor se releva: „*Noi, Congresul general al Bucovinei, intrupând suprema putere a țării și fiind investit singur cu puteri legiuitoare, în numele Suveranității Naționale, hotărâm: Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la Cereșuș, Colaciu și Nistru, cu Regatul României*”. Moțiunea a fost adoptată în unanimitate. Reprezentanții minorităților poloneză și germană Stanislas Kwiatowski și dr. Alois Lebouton, aprobând hotărârea de unire și drepturile

inalienabile ale poporului român asupra Bucovinei, au votat pentru „alipirea Bucovinei la Regatul României”. Actul a fost inaintat regelui Ferdinand și adus la cunoștința Puterilor Aliate.

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – moment apoteotic al epopeei unității naționale românești

La trei zile de la adoptarea actului Unirii Bucovinei cu România, la 1 Decembrie 1918, a avut loc Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. „În această zi, arăta Nicolae Iorga, a sosit un ceas pe care-l așteptăm de veacuri, pentru care am trăit întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gândit. A sosit ceasul în care cerem și noi lumii dreptul de a nu da nimănui ca rob, rodul osteneților noastre”.

Românii transilvăneni au acționat în sensul aplicării corecte a principiului autodeterminării naționale și a unirii, pe baza acestuia, cu România. La 12 octombrie 1918, Partidul Național Român a adoptat la Oradea textul Declarației de autodeterminare a românilor din Transilvania, citită 6 zile mai târziu în Parlamentul de la Budapesta de Alexandru Vaida Voievod. În acest document se afirma dreptul națiunii române de a-și hotări singură soarta printre națiunile libere, ca și raporturile de colaborare cu acestea.

În consecință, guvernul și parlamentul de la Budapesta nu mai aveau nici un drept să-i reprezinte pe românii din Transilvania la viitorul Congres de pace. Aceștia vor fi reprezentați oriunde în viitor numai de „factori designați de propria lor Adunare Națională”. Deputatul român a făcut un amplu rechizitoriu al politici de oprirame națională promovată de guvernele ungare și a relevat cinismul aserțiunilor premierului Tisza István, potrivit cărora „națiunile nemaghiare din Ungaria și până acum au fost într-o stare fericită și că e foarte mică deosebirea între concepția lui Wilson și stările din Ungaria”.

Între altele, conducătorii unguri încercau să mențină Transilvania într-o Ungarie restructurată după sistemul cantonal elvețian. Nu acceptau destrămarea „Ungariei milenare” sau cât mai rămăsese din ea. Liderii unguri vehiculau noțiunile democratice și principiul autodeterminării, susținând că „dacă românii din Transilvania fac apel la principiu, și ungurii și sașii pot să se „autodetermine”. Era aceeași logică de falsificare a sensului adevărat al noțiunii, folosită de bolșevici, de deplasare a dreptului de autodeterminare de la majorități la minorități etnice.

În fond, în cadrul luptei naționale, care a fost o luptă pentru teritorii, națiunile dominante cuceritoare au recurs la falsificarea noțiunii de autodeterminare pentru salvarea unor structuri statele multinaționale, anarconice, croite cu sabia în Evul Mediu. Națiunile cucerite au folosit-o corect, pentru a le destrăma și a-și făuri state naționale, libere și unitare.

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a fost temeinic pregătită de Consiliul Național Român Central alcătuit din șase reprezentanți ai Partidului Național Român (Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihaly, Ștefan Cicio Pop, Alexandru Vaida Voievod și Aurel Vlad) și șase social-democrați (Tiron Albani, Ion Flueraș, Enea Gropini, Iosif Jumanca, Iosif Renoiu și Bazil Surdu). Consiliul Național, adevărat guvern revoluționar, a organizat consiliul județene, comunale, gărzi militare, preluând administrația Transilvaniei.

La 20 noiembrie a fost publicată „Chemarea la Alba Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, în ziua de duminică 1 Decembrie 1918, la orele 10”. În aceeași zi, Consiliul Național Român Central făcea cunoscut consiliilor naționale locale ca în termen de 12 zile să-și desemneze reprezentanți(deputați)la Marea Adunare. Alegerile s-au făcut după criteriile sufragiului universal, nu prin vot censitar, cum fusese în uz până atunci. Adunarea era chemată „să intruchipeze în mod cât se poate de demn și norocos toate structurile națiunii noastre democratice: intelectuali, țărani, muncitori, comercianți, industriași”. În afara deputaților aleși de circumscriptiile electorale, la Alba Iulia urmau să participe delegați ai tuturor instituțiilor culturale, toți episcopii și protopopii, reprezentanți ai militarilor și studenților, ai reuniunilor feminine.

Zeci de mii de români au sosit la Alba Iulia, delegați din 80 de orașe și din 5000 de sate se îndreptau spre sala Cazinoului militar din cetate, împodobiți cu crengi de brad, cu drapele tricolore și cu drapelele Puterilor Aliate.

În dimineața zilei de 1 Decembrie, în marea piață a orașului, împodobiță sărbătorește cu steaguri tricolore, a început defilarea șirurilor nesfârșite de oameni. Îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare, împodobiți cu cocarde, în șiruri de câte 4 și în grupuri de câte 150-200, cântând *Deșteaptă-te, române!*, *Pe-al nostru steag e scris unire*, *La arme* și alte cântece naționale, defilau pe dinaintea clădirii unde erau găzduiți membrii Marii Consliu Național. Erau amestecate, printre țărani, femei și tinere fete, în costume naționale, cu panglici și drapele, intelectuali în haine de oraș. Altele grupuri de femei și fete, toate în costume naționale, defilau acompaniundu-se cu duoasele versuri ale poetului Șt.O. Iosif. Călăreți pe mândri cai, împodobiți cu steaguri tricolore, treceau falnici, îndreptându-se spre Cetate. Se adevereau spusele ziarului săsesc din Sighișoara „Schässburger Zeitung, că „Alba Iulia va fi matoria ridicării impunătoare a unui popor viguros, trezit la libertate, adunat pentru a sărbători împlinirea visului unui puternic viitor de mărire națională, visul unui tuturor românilor – până unde ajunge grăul românesc – într-o singură patrie comună”.

Președinte al Adunării a fost ales Gheorghe Pop de Băsești care a adresat chemarea de „a zdrobi lanțurile robiei pe pământul stropit cu sângele martirilor Horea și Cloșca” și de a înfăptui marele vis al lui Mihai Viteazul: „Unirea tuturor celor de o limbă și de o lege, într-un singur stat nedespărțit, stat Românesc”.

Vasile Goldiș a citit apoi Hotărârea Adunării în care la primul punct se decreta: *„Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunată prin reprezentanți lor îndreptățiți, la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie / 1 decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre*”. Declarația prevedea, de asemenea, o serie de drepturi și libertăți democratice, precum și „deplina libertate națională” a minorităților. Era o dovadă elocventă a concepției democratice de care erau animați conducătorii românilor transilvăneni cu privire la rezolvarea problemei naționale. Nu exista însă nici o îndoială că, în viuziunea lor, o asemenea rezolvare trebuia să-și găsească locul numai în cadrul spațiului național unitar român și numai în condițiile unei depline fidelități a minorităților față de noua lor patrie – România. În cuvântul său, Iuliu Maniu a adus argumente temeinice cu privire la dreptul românilor de a trăi în teritoriile aceluiași stat național. „Îndeosebi noi românii din Ardeal și Ungaria – a spus Iuliu Maniu – suntem în drept să cerem această unire, fiindcă aici la noi e legănul românismului. Numai o crudă barbarie poate împiedica însăși vatra, leagănul să fie despărțit, să rămână separat atunci când toate celelalte se unesc. Și Ardealul trebuie să fie o parte întregitoare din corpul națiunii române”.

Declarația de Unire a fost suspusă spre aprobare celor 1228 de delegați care au votat în unanimitate. *„Adunarea Națională a poporului român din Transilvania, Banat și părțile ungurene a primit rezoluțiunea prezentată de Vasile Goldiș și astfel unirea acestor provincii românești cu țara mamă este pentru toate veacurile decisă”*.

După adoptarea hotărârii, o parte a delegaților, printre care Miron Cristea, Iuliu Hossu, Aurel Vlad, Silviu Dragomir și alții s-au deplasat pe Câmpul lui Horea în mijlocul celor peste o sută de mii de români și de la tribune improvizate, le-au vorbit despre importanța și semnificația Marii Uniri. Entuziasmul era de nedescris. Un martor ocular relatează cum, din cauza zecilor de mii de căcuili aruncate în sus de bucurie, parcă se întunecase cerul. Freamătul orașului a durat până noaptea târziu.

La Alba Iulia a fost ales un Mare Sfat și un Consiliu Dirigent, înzestrat cu atribute legate de administrația locală, aprovizionare, circulația monetară, până la începerea realizării unificării depline în domeniile social-economic, instituțional, juridic, monetar etc.

Caracterul profund democratic al Adunărilor de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia și reformele preconizate au determinat reprezentanții diferitelor minorități etnice din România să adere la actele Marii Uniri, să se organizeze și să participe în strânsă concultură cu românii la prosperitatea noii lor patrii – România întregită. Așa au procedat reprezentanții germanilor și ai polonezilor din Bucovina, germanii din Basarabia întruinți la Turatino, slovacii din Banat adunați la Nădlag, sașii din Transilvania întruniți la Mediaș, șvabii bănățeni adunați la Timișoara.

România întregită în 1918 și-a accelerat ritmul dezvoltării moderne și-a putut pune în valoare energiile creatoare în scopul dezvoltării economiei, științei, învățământului și culturii, dar și al păcii și securității internaționale.

ROMÂNIA ÎN RĂZBOIUL REÎNTREGIRII NAȚIONALE

Punct cardinal în conștiința românească:
Mausoleul de la Mărășești

Nicolae Iorga:

Spre noi se uită astăzi o oștire, oștirea României, care este moralicește întreagă, este mai mare chiar decât în momentul când întâiul detașament a sfărâmat cu patul puștii piatra de nedreptate la graniță. Atunci, om viu lângă om viu, ea reprezenta numai puterea fizică și încrederea în biruință; astăzi, cei vii aduc cu dâșnii moștenirea suflatească a celor care au murit pe câmpul de luptă. Precum noi lăsăm la alții averea și numele nostru, aceia care cad pentru țară și viitorul neamului, își lasă sufletul întreg, atât de mare cum era în momentul sacrificiului lor, acelora în mijlocul cărora cad. Tot sufletul oștirii românești se găsește astfel în acei care se întorc astăzi copleșiți de număr, cum au fost copleșiți soldații lui Ștefan străbunul și gata ca și dâșnii să se întoarcă asupra biruitoarelor. Cel din urmă soldat cu haina sfâșiată de suferințele și răbdările îndelungate față de asprimea naturii și de cruzimea dușmanului

aduce în făptura lui morală pe toți aceia pe care nu-i vom mai vedea aievea niciodată.

Și niciodată steagul românesc n-a fost mai mândru decât în momentul când a arătat celei mai superbe alcătuiți militare din Europa că pot merge țărani fără școală, fără arme moderne, înaintea oștilor înzestrate cu tot ce o cultură grozavă și învierșunată dă sclavilor înarmați cari o prezintă.

Am intrat în războiu cu hotărârea de a da tot ce avem în acest moment pentru a căpăta dreptul nostru întreg. Pentru atât, și pentru mai mult, nu. Și, dacă, în cursul acestui război, am dovedit încă o dată pe atâtea locuri ale câmpului de luptă că sufletul omenesc rămâne totdeauna superior mijloacelor pe care întâmplarea poate să le pună la dispoziție, am scris nu numai un capitol în istoria războaielor, ci unul în dezvoltarea moralității omenești.

Mihail Sadoveanu:

Cu o furie care creștea din oră în oră, bătălia luă o dezvoltare uriașă.

Germanii trimiteau valuri după valuri, - mase mari de asalt. Artileria lor dezlanțuia un tir așa de cumplit, încât în unele locuri nu se afla palmă de pământ neîntoarsă și nerăscolită de obuze. Urmau pauze mici, răgazuri în care dușmanul obosit căuta să se reculegă și văra în foc trupe proaspete. Și bătălia iar se aprindea, nemilostivă și crâncenă.

Ziua și noaptea, trupele noastre, cu mult inferioare în număr, au ținut piept acestor rostogoliri repetate de foc, schije, gaze și oameni care urlau venind la măcel; zile și nopți care păreau că nu se mai sfârșesc, - și care se legau una cu alta într-un fel de atmosferă fumurie, - într-o umbră tragică de infern. De pe dealurile de deasupra Siretului se vedea câmpul de bătălie în fum, ceață și nouri negri. Tunurile zguduiau pământul. Mitralierele, puștile, granatele, răcneteale omenești se amestecau, - într-o hurie fantastică, într-o vedenie de apocalips.

Astfel zile și nopți nesfârșite au luptat trupele noastre, către satul Străjescu, Moara Roșie, Moara Mărășești. După două zile și două nopți, divizii germane au fost scoase din foc și înlocuite cu altele, odihnite. Liniile noastre au simțit aceasta după vigoarea atacurilor nouă. Ofițerii și soldații au încruntat din sprâncene și-au adus între ei lăzi nouă de granate.

În toată această bătălie, artileria noastră, așezată foarte bine pe stânga Siretului a bătut coloanele inamice în flanc, pricinuindu-le pierderi înspăimântătoare. Batalioane întregi au fost amestecate cu pământ. Altele treceau, - și altele, neistovite. Mai ales în timpul nopților, atacurile se dădeau fără întrerupere. Cercul atuncea se

umplea de rachete ca de mii de lampioane venețiene. Cu fulgerări scurte luminau tragedia și frământarea din umbră, în timp ce pretutindeni trăgeau linii de foc exploziile tirurilor de baraj.

Timp de aproape două săptămâni cât a ținut bătălia, soldații noștri au fost neadormiți și neobosiți. Au respins atacuri, au contraatacat și s-au bătut cu o energie înfricoșată. Această energie fără seamăn, poate fără precedent în analele războiului de față, este cel mai mare titlu de glorie al oștirii noastre.

În unele locuri împinși îndărăt, covârșiți în alte părți, soldații și ofițerii nu și-au pierdut niciodată cumpătul. Pas cu pas retrăgându-se au luptat. S-au oprit, au contraatacat iar. Sufletul lor credincios pământului străbun și violența amărăciunii lor au izbucnit într-o putere așa de năpraznică, încât inamicul la urmă, cu tot numărul, a trebuit să se oprească sleit.

Se știe că răniții veneau foarte grăbiți la posturile de prim ajutor, - li se făceau pansamente și se întorceau îndată la loc, îmbucând din mers o bucată de pâine. „N-avem vreme de staț; n-avem vreme!” Numai pe cei cu mai multe răni și cu lovituri grave îi puteau opri medicii.

Nici gazurile, nici exploziile înfricoșatului bombardament n-au zguduit moralul acestei oștiri fără pereche. Cădeau mulți; cei rămași, cu buzele strânse și cu ochii crunți își înzeceau parcă puterile. Granata și baioneta lor loveau fără cruțare.

Unde părți din trupele noastre au fost copleșite de număr, a rămas locul însemnat cu mormane uriașe de cadavre.

Îndărjirea și energia înfricoșată au câștigat în sfârșit marea bătălie.

După două săptămâni inamicul s-a oprit. Și-a lăsat brațele în jos și bărbia

Armata noastră în împrejurările de față reprezintă un popor întreg. În afară de acei care se luptă, de cei care-i ajută, fiecare cu tot ce poate, în afară de acei care întovărășesc fiecare luptă cu suferința lor, cu adâncă vibrație a ființei lor întregi, în afară de ei toți nu există popor românesc. Poporul românesc se cuprinde în acei care țin arma în mână, în cei care le dau tot sprijinul a o putea întoarce împotriva dușmanului și în acei care trăiesc numai spre a admira acest eroism, a-i culege roadele pentru popor și a da mâna de ajutor care este trebuitoare pentru a garanta victoria.

În trecutul nostru mulți oameni au suferit. Dacă suntem ceva nu suntem prin biruința strămoșilor noștri, ci suntem ceva numai prin suferința lor. Toate puterile noastre nu sunt altceva decât jertfa lor, strânsă laolaltă și prefăcută în energie.

(Din discursul rostit în
ședința Camerei la 14 dec. 1916)

în piept cu descurajare. Gâfâind, s-a tras ca o fiară în cotlon, ca să-și lingă rănil. Mareșalul von Mackensen a privit cu îndoială și cu tristețe harta și a închis ochii gândindu-se la hecatombele pe care le-a înălțat la Siret. Zece până la douăsprezece divizii ge rmâne s-au topit în această bătălie.

Mihail SADOVEANU: „Sufletul lor credincios pământului străbun și violența amărăciunii lor”

„*Pe aici nu se trece!*”
Mărășești 1917
„...marele adevăr
al istoriei noastre”
„...*Nu numai un capitol în istoria
războaielor, ci unul în dezvoltarea
moralității omenești*”
N. Iorga
Generalul Eremia Grigorescu
Strategul și organizatorul victoriei

Generalul Henri Berthelot:

Fie ca sângele eroilor căzuți în luptele marelui război să fie pentru tine, frumoasă Românie, sămânță de noi virtuți, ca fiii tăi să fie totdeauna demni de părinții lor și gata să apere pământul tău sfânt atât de des cotropit, dar în sfârșit întregit prin eforturile ultimelor generații.

Poporul român are în cel mai înalt grad însușirile de seamă ale soldatului, acelea care caracterizează armatele de elită: bravura, spiritul de disciplină, energia și, mai ales, un înfocat patriotism.

Ziua fusese hotărâtoare pentru români. Din înaltul observatorului său de pe Măgura Odobeștilor, Mackensen și-a putut da seama de zădărnicia eforturilor sale. În cursul acestor patrușprezece zile de bătălie, pierderile armatei a IX-a germane erau atât de mari, încât trebuia să se înceteze orice nou efort important. 12 divizii, dintre care 10 germane, nu putuseră să înfrângă 5 divizii și jumătate române. Drumul Iașului rămânea închis...

La 3 septembrie, după douăzeci și opt de zile de lupte sângeroase, înaltul comandant german, datorită

insuccesului, marilor pierderi suferite și dezorganizării unităților sale, dădu ordin de încetare a ofensivei.

Presa germană trecu sub tăcere bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz. În amintirile sale de război, Ludendorff declară: „Armata română se întărise într-atâta cu concursul Franței, încât ni s-a părut cu neputință să obținem un succes strategic atât timp cât ofensiva din Bucovina nu și-ar fi reluat cursul. Fură oprite ofensivele grupărilor lui Mackensen și ale arhitectului Joseph. Românii începură atunci să atace fără succes. Încet-încet, activitatea de luptă se domolește”.

Aceste cuvinte ascund decepția înaltului comandament german. El a recunoscut-o de altfel în mai multe rânduri. Într-un raport săptămânal de la sfârșitul lui august 1917, al armatei a IX-a către comandantul grupului de armate Mackensen, stă scris, sub rubrica: „Aprecieri asupra inamicului”:

„Luptele care au avut loc de la 7 la 19 august au dovedit că toate aprecierile

Generalul Lacroix:

România a ținut piept multă vreme, singură, prin propriile ei mijloace, unor adversari mai numeroși și mai bine înarmați...

Ea i-a uimit prin vigoarea și durata rezistenței sale...

În această primă campanie, România s-a dovedit demnă de trecutul ei și de

Vasile Pârvan:

Ci tu, patria mea, aveai și tu gândurile tale, visurile tale. Și feciorii tăi stăteau roată împrejurul tău și așteptau semnul tău, spre a merge la moartea pentru biruință.

Ei cântau imnul tău de biruință, de glorie, imnul lor funebru: „Pentru tine datu-ne-ai tu viață și inima noastră este fără odihnă, până ce se odihnește întru tine”.

Se încheiase secerișul. Se adunau snopii, Peste marea de aur dintre Carpații violeți și Pontul albastru, se lăsa seara. Sunau clopotele pentru Sfânta Maria.

Cum se ridică ciocârlia, până în țăriile cerului, umplând văzduhul cu cântecul ei de bucurie pentru răsăritul Soarelui, așa se înalță deasupra satelor daco-romane în

și speranțele că rușii și românii se vor retrage fără o mare rezistență, sau că se vor lăsa luați prizonieri, au constituit o gravă eroare. Dimpotrivă, armatele ruso-române s-au bătut foarte vitejește. Fiecare tranșee, fiecare casă, fiecare înălțime au fost apărate cu bravură. În mod vădit, comandamentul superior voia o rezistență până la ultimul om. Contraatacurile inamicului erau bine conduse, și cele mai multe au dus la lupte corp la corp...

Generalul von Morgen, comandantul corpului I rezervă, spune de asemenea: „Rezistența inamicului, și îndeosebi aceea a românilor, a fost dintre cele mai crâncene și s-a manifestat prin saizeci și unul de contraatacuri, timp de șaisprezece zile de luptă. Cea mai mare parte a dus la atacuri la baionetă, care au pricinuit mari pierderi (...).”

Și mai departe: „Luptele din august au dus într-adevăr la un succes local, dar nu un succes hotărâtor. Ele au dovedit că românii deveniseră adeseori respectabili...”.

nobilele ei tradiții de vitejie cavalească; nenorocirea a încercat-o încă o dată; ea a meritat de pe acum să vadă înfăptuirea apropiată a aspirațiilor ei naționale legitime.

dimineța Sfintei Marii zvonul sonor ca trâmbițele învierii: „am trecut Munții”.

Și a venit, patria mea, a doua vară a încercărilor tale. Așa cum se împodobește verdele proaspăt, sub sărutarea soarelui de mai, plaiurile tale, așa se luminează sufletul copiilor tăi, larg de speranțe nouă, la apropierea noilor lupte.

Cu ce bucurie copilărească de a se întoarce acasă, cu ce credință nestrămutată în biruință, cu ce foc de vitejie, s-au aruncat la asalt ostașii tăi, alungând vijelios înaintea lor mai departe în sus pe văile Putnei și Sușitei și Cașinului și Oituzului pe dușmanul spăimântat de înfricoșata putere a țăranilor daco-romani...

Viteji au fost flăcăii tăi, o Patria mea frumoasă, pretutindeni unde ți-ai apărât moșia de năvala dușmană. Dar nicăieri sufletele lor n-au ars de un foc mai mistuitor ca la Mărășești și Târgul-Ocnei. Aici ei n-au mai avut nici speranță înaintării, nici credința rămănerii pe loc... Și totuși flăcăii tăi n-au dat înapoi: împresurați, s-au despresurat; mânați înapoi, s-au întors îndărăt. Ca Făt-Frumos și Zmeul zmeilor, ca Iacov cu Îngerul Domnului, ei au luptat lupta dreaptă a vitejiei și având în ei voința nestrămutată de a învinge, sau de a muri, ei au învins. Au învins, pentru că a muri nu puteau: căci în sufletul lor era acum puterea tuturor strămoșilor, era viața nemuritoare a rasei daco-romane, era voința de a birui a Romei eterne.

Ca învăluți în propriile giulgiuri, încă din viață, așa au apărut ei în ziua ogoarelor roditoare, în fața dușmanului îngrozit de puterea mereu renăscută și mereu mai nestăpănită a asalturilor lor.

Îngenunchiați, voi ce-ați rămas în viață, înaintea maestății celor ce au căzut la Mărășești și Târgul Ocnei! Acolo s-a făurit din nou, prin moartea incomparabilă, pactul vieții eterne a rasei noastre.

Capul de la Torda

Lui Ștefan Andrei

*Capul lui Mihai Viteazul de la Torda se ridică,
Și întreabă de ce țara a rămas așa de mică
Și Câmpia Tordei triste îi răspunde lui cu jale:
Fiindcă astăzi ducem lipsa capului Măriei Tale!*

*Nu mai acuzați străinii că ne taie domnitorii,
Că intimidează țara cu guverne provizorii,
Eu atât aș vrea să aflu, arătându-ne obrazul:
Totuși, unde-au fost românii, când a fost tăiat Viteazul?*

*Nu voi consuma otravă pentru nici un fel de Basta,
Totuși, unde-au fost ai noștri, și atunci, și-n vremea asta?
Cum se-ajunge pân-la gâtul voievodului de țară,
Dacă nu-s trădări acasă, lângă ura de afară?*

*Capul lui Mihai Viteazul ne-a lăsat numai cu trupul,
Nu contează că străinii nu aveau nici pic de scrupul,
Eu, de-o singură-ntrebare mă scârbesc și mă mai mâinii:
Totuși, unde-au fost românii? Totuși, unde sunt românii?*

8 iulie 1995, Târgu Mureș

Adrian PĂUNESCU

(Continuare din pag.1)

Gheorghe Șincai, în secolul al XVIII-lea trecea Carpați cu *Cronica* în desagă, așa cum și-l reprezintă Șt. O. Iosif într-o antologică poezie: „Ca Dante, ne-nțeles, pribegac prin sate/... purtând, trudit de cale/ Gigantica sa operă în spate:/ Întreg trecutul națiunii sale: Un alt Infern mai crunt, mai plin de jale, –/ Căci toate-n el erau adevărate!” Infernul acesta, răsturnat de străini haini peste Edenul geografic transilvănean, l-a evocat magistral poetul pătimirii noastre, Octavian Goga, în poezia *De la noi*, în care se adresa marelui Ștefan cel Sfânt: „A noastră moșie frumoasă nespus./ Grumazul și-a întins spre pierzare./ Căci brațele noastre azi spadă nu strâng/ Și steag țara noastră nu are.../ Măria ta! Suntem bătuți de nevoi/ La noi în zadar ară plugul./ Căci holdelor noastre cu spicul de aur/ Străinul le fură belșugul/ Am vrea să purcedem cu jertfele laudei,/ Dar n-avem nimica la casă.../ Măria Ta! – Toate străinii le duc/ Și numai cu lacrimi ne lasă!”.

În vremuri maștere și grele, asupritorii ne-au lăsat cu o lacrimă cât țara, o lacrimă pe care a șters-o abia ziua de 1 Decembrie 1918, când s-a înfăptuit Marea Unire și s-a desăvârșit statul național unitar.

Lacrima era, însă, unitară, ca o inimă de țară! Era din plânsul tuturor.

Dar, peste împărțirile arbitrare, impuse de puteri străine, domnitorii munteni și moldoveni citoreau, în Transilvania, lăcașuri de cult și de cultură, precum cele din Perii Maramureșului, mănăstirea Silvașului din Țara Hațegului, a cărei distrugere barbară, la 1700, a generat o splendidă cronică în versuri: *Plângerea Mănăstirii Silvașului*, ca mănăstirea de la Sâmbăta de Sus, din Țara Făgărașului, unde Constantin Brâncoveanu a cititorit mănăstirea ulterior distrusă și refăcută în vremea noastră de Înaltpreasfinția sa Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului.

Peste trupul răstignit al Ardealului, citoriile acestea erau mărturia unei Învieri a românismului și a unei nezdruincinate unități spirituale.

În frățească replică, parcă, tineri ardeleni, învățați la școli înalte din Apus, veneau la Iași, Cernăuți, Craiova și București, să aducă lumină din lumină, precum Gheorghe Lazăr, Aron Pummul, August Treboniu Laurian, Eftimie Murgu, Simion Bărnuțiu, Ioan Trifu Maiorescu, Aron Florian, Damaschin Bojăncă și atâția alții.

Ziarele și revistele românești, în orice, parte ar fi apărut, găzduiau deliberat scriitori din toate provinciile, precum: *Gazeta de Transilvania* a lui G. Bariț, apărută la Brașov la 12 martie 1838, cu suplimentul ei cultural *Foate pentru minte, inimă și literatură; Albina românească* a lui Asachi, cu suplimentul *Alăuta românească*, iar ceva mai târziu, *Dacia literară*, de la Iași, a lui Kogălniceanu; *Familia* lui Iosif Vulcan, de la Oradea, *Tribuna* de la Sibiu a lui Slavici, *Tribuna și Românul* de la Arad, în paginile cărora „s-a oțelit” sufletește o splendidă generație de luptători pentru Marea Unire de la 1918...Pe Câmpia Libertății de la Blaj, unde multimea țăranilor striga „*Noi vrem să ne unim cu țara!*”, la 3-15 mai 1848, alături de ardeleni, au fost prezenți și tineri din Principatele Române: Alexandru Ioan Cuza și Alecu Russo. La actul Unirii, de la 1859,

Pentru multe din aceste cântece, unele din ele cu autor cunoscut, altele cu autor presupus sau necunoscut, se potrivește zicala „, de la lume adunate și iarăși la lume date”, zicală ce rezumă practica utilizată de Anton Pann în culegerea și publicarea unor piese de largă circulație, fără a se face o netă distincție între cântecele de autentică expresie folclorică și cele provenite prin filiera profesionistă. Referirea la gândul pannesc nu este un artificiu – o facem pentru că unul din cântecele emblematice ale anilor ce au premers Unirea își trage sevele din solul românesc, fiind adus la suprafață și redat circulației de însuși „fiul Pepelei”.

În cazul excepționalului document *Spitalul amorului* sau *Cântătorul dorului*, nu eterogenitatea contează, cât mai ales varietatea derutantă, în care mediul muzical urban și cel sătesc interferă, potențându-se reciproc. Se simte aici nevoia de „cântece desfătătoare”, uneori de intonații neaoșe românești, uneori cu pitorești rezonanțe orientale, alteori cu iz de romanță, cu nelipsite exaltări romantice sau cu solemnă zicere psaltică. Cele 2 ediții ale culegerii – 1850 și 1852 – însumează 174 melodii, din care 167 sunt în notație psaltică. Din rândul lor, mai precis din cel a pieselor ce îmbină stilul popular și cel psaltic se detașază melodia *Din sânul maicii mele*. Ea este cea care își va lega destinul de numele discipolului lui Anton Pann, George Ucenescu, cel ce va continua activitatea mentorului său, culegând, notând și publicând melodii, realizând o amplă panoramare muzicală a vieții românești a timpului. Activând în perioada fecundă a cântecului patriotic din miez de secol XIX, Ucenescu va juca un rol cardinal în impunerea aceluui cântec care, identificându-se plenar cu momentul trezirii conștiinței naționale a românilor, va deveni – peste ani – imn de stat!

Dinamism și elan, flux epic de necontestat, dar și fior dramatic, expresie eroico-mobilizatoare – așa ar putea fi caracterizat ceea ce astăzi este Imnul de stat al României: *Deșteaptă-te, române!* „Povestea” lui urcă din veac, din pannescul *Din sânul maicii mele* și se leagă de atmosfera incendiară a anului revoluționar 1848. Până la el, istoria cântecului patriotic românesc – o istorie ce abia stătea să se nască – înregistrase o serie de preluări, de adaptări sau recreări pe intonații de largă circulație în epocă, pe aceea ce astăzi am numi slagăre. Avem în vedere exemple celebre, ca *Marsilizea* (în manuscrisul lui Ucenescu sub

Pentru multe din aceste cântece, unele din ele cu autor cunoscut, altele cu autor presupus sau necunoscut, se potrivește zicala „, de la lume adunate și iarăși la lume date”, zicală ce rezumă practica utilizată de Anton Pann în culegerea și publicarea unor piese de largă circulație, fără a se face o netă distincție între cântecele de autentică expresie folclorică și cele provenite prin filiera profesionistă. Referirea la gândul pannesc nu este un artificiu – o facem pentru că unul din cântecele emblematice ale anilor ce au premers Unirea își trage sevele din solul românesc, fiind adus la suprafață și redat circulației de însuși „fiul Pepelei”.

În cazul excepționalului document *Spitalul amorului* sau *Cântătorul dorului*, nu eterogenitatea contează, cât mai ales varietatea derutantă, în care mediul muzical urban și cel sătesc interferă, potențându-se reciproc. Se simte aici nevoia de „cântece desfătătoare”, uneori de intonații neaoșe românești, uneori cu pitorești rezonanțe orientale, alteori cu iz de romanță, cu nelipsite exaltări romantice sau cu solemnă zicere psaltică. Cele 2 ediții ale culegerii – 1850 și 1852 – însumează 174 melodii, din care 167 sunt în notație psaltică. Din rândul lor, mai precis din cel a pieselor ce îmbină stilul popular și cel psaltic se detașază melodia *Din sânul maicii mele*. Ea este cea care își va lega destinul de numele discipolului lui Anton Pann, George Ucenescu, cel ce va continua activitatea mentorului său, culegând, notând și publicând melodii, realizând o amplă panoramare muzicală a vieții românești a timpului. Activând în perioada fecundă a cântecului patriotic din miez de secol XIX, Ucenescu va juca un rol cardinal în impunerea aceluui cântec care, identificându-se plenar cu momentul trezirii conștiinței naționale a românilor, va deveni – peste ani – imn de stat!

Dinamism și elan, flux epic de necontestat, dar și fior dramatic, expresie eroico-mobilizatoare – așa ar putea fi caracterizat ceea ce astăzi este Imnul de stat al României: *Deșteaptă-te, române!* „Povestea” lui urcă din veac, din pannescul *Din sânul maicii mele* și se leagă de atmosfera incendiară a anului revoluționar 1848. Până la el, istoria cântecului patriotic românesc – o istorie ce abia stătea să se nască – înregistrase o serie de preluări, de adaptări sau recreări pe intonații de largă circulație în epocă, pe aceea ce astăzi am numi slagăre. Avem în vedere exemple celebre, ca *Marsilizea* (în manuscrisul lui Ucenescu sub

titlul *Iată, iat-a sosit iară*, dar și ca *Marșul lui Napoleon* din repertoriul păpușarilor ori al lăutarilor – după mărturia unor T.T.Burada ori I. Ghica), *Carmagnola* (adaptată ca *Madam Veta fugădui* – cf. V. Tomescu), *Ça ira* (devenit *Fivrelson* – adică „Vive le son” – cf. I.Ghica) sau ipostaza elaborării de versuri românești, impregnate de tematică românească pentru crâmpeie de melodii străine din repertoriul de operă, gen la mare modă în deceniile 3-4 ale secolului revoluționar XIX: *Marșul lui Iancu* – ael „Astăzi cu bucurie, românilor veniți”, circulând și sub titlul de *Cântecul lui Dragoș* și având la bază un fragment mobilizator din opera *Tancred* de Gioachino Rossini.

Cântece ale Unirii

Prof. univ. dr. Carmen STOIANOV
Decanul Facultății de Muzică

În cazul cântecului patriotic *Deșteaptă-te, române*, modelul muzicii străine este ignorat. Se apelează la expresia muzicală autohtonă, la toarcerea fuiorului popular și psaltic. Conform mărturiei muzicologilor, modelul incipitului muzical circula deja, după cum o atestă O.L.Cosma, care îl identifică în *Codexul moldovenesc* de la 1824; îl regăsim calchiat versurilor poeziei *Adio* de Grigore Alexandrescu (poezie a cărei a doua parte debutează cu cuvintele „Din sânul maicii mele”) și este copiat ulterior de George Ucenescu care reduce simțitor din încăcătura de melisme a melodiei, adaptându-i, totodată, alte versuri. El o și prezintă sub această nouă formă în cercul intelectualilor români din Brașov. Este varianta definitivă a cântecului, căci George Ucenescu i-a aflat și cea mai fericită expresie poetico-muzicală, îngemănând fluxului melodic versurile ce i se potriveau: poemul *Deșteaptă-te, române* de Andrei Mureșianu! Rezumăm: de la *Codexul moldovenesc* la popasuri bucureștene, vălcene sau brașovene: oare nu acesta să fie sensul Unirii ?

cărei semnificații C. A. Rosetti le-a definit într-un chip strălucit în *Proiectul de adresă a adunării ad-hoc din Țara Românească către adunarea ad-hoc a Moldovei*: „Luând în privire că dorința cea mare, cea mai generală, cea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației viitoare, este Unirea Principatelor într-un singur stat – o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia suntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceeași instituții, același legi și obiceiuri, același temeri și același speranțe, același trebuințe de îndestulat, același hotare de păzit, același dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfârșit, aceeași misi de împlini!”.

Un gând asemănător, cu cuvinte aproape identice, vor exprima mai târziu Kogălniceanu cu privire la cucerirea independenței de stat, precum Vasile Goldiș cu privire la Unirea de la Alba Iulia, în antologicul discurs în care argumenta temeiurile istorice ale acestei hotărâri epocale.

Revendicându-și originea românească, expresia bivalentă psaltică și populară, cântecul *Deșteaptă-te, române*, creat în cursul veacului al XIX –lea, trăiește o nouă tinerete, confirmând mândria unui neam conștient de forța și rolul culturii în istorie.

O altă pagină muzicală de notorietate și amplă rezonanță patriotică, *Hora Unirii*, s-a născut pe aproximativ aceleași date.

La origine cântec popular cu recunoscută circulație în epocă, având sau nu premodel străin (un răspuns se mai așteaptă în acest sens), atribuită compozitorului Alexandru Flechtenmacher de al cărui nume se leagă o bogată producție de cântec patriotic, compozitor care o aranjează și o prelucrează, adaptându-i

Născută în anii de tumult revoluționar ce a culminat cu realizarea și recunoașterea actului politic al Unirii Principatelor, *Hora Unirii* a devenit emblematică pentru frângerea granițelor artificiale, pentru idealul de uniune națională. Alte creații în această fecundă epocă de cântec patriotic: *Marșul lui Iancu* (cunoscut și sub denumirea de *Cântecul lui Dragoș*, axat pe melodică răsăriteană), *Hora lui Cuza Vodă* de D.G.Florescu și seria semnată de cel mai prolific compozitor, legat de năzuințele intelectualilor români și de programul Daciei Literare, apropiat al lui Alecsandri și al pașoptiștilor, legat de destinul făuririi culturii noastre naționale, a teatrului (muzical) românesc. Alexandru Flechtenmacher, creator al *Cântecelor* lui Alecsandri, al modelului muzical al *Chiritei* și nu doar al ei, ci al tuturor cupletelor semmate de pana lui Alecsandri sau Matei Millo; de numele lui se leagă cântece a căror temă se revendică

de la evenimentele istorice năzuite, visate sau trăite: *Imn* (versuri G. Sion), *Sfântă zi de libertate* (versuri E.Carada), *Apelul moldovenilor de la 1848* (versuri T.Poni), *Unsprezece ciresarii* (versuri M.Pascally).

Puternicul ecou al acestor cântece a jucat un rol decisiv în vehicularea idealului politic, în formarea conștiințelor.

„Replici” demne de reținut pentru istoria muzicii românești le sunt: *Marșul Unirii*, colecția de *Cântece Naționale* pentru pian sau *Uvertura națională „Moldova”* de Alexandru Flechtenmacher, spectacolul teatral *Serbarea păstorilor moldoveni*, cu muzica semnată de Elena Tayber-Asachi (prima noastră compozitoare), *Uvertură națională* sau poemul vocal-simfonic *Sentinela română* (versuri de Vasile Alecsandri) de George Ștephănescu, toți posibili cititori de școală națională în cea de-a doua jumătate de frământat veac XIX.

Deceniile care au urmat au întărit voiața neamului. „Cântecele de patrie și de neam” au început să vehiculeze idei de rezonanță, iar numele celebrilor compozitori sunt pe buzele tuturor. Alexandru Flechtenmacher, apoi Ciprian Porumbescu ale căror cântece înflăcărează generația devin model de demne de urmat.

Cântecul de neam și țară îmbină teme eroice și năzuințe sfinte. *Fiii României* de Gavriil Musicescu, *Haideți, frați* de Ion Vidu, *Cântăm libertatea* de D.G.Kiriac, *Cântecul lui Iancu* de T.Teodorescu, *Pui de lei* de Ionel Brătianu și câte altele mențin trează ideea unității, apelul la măreția timpurilor trecute, crezul în necesitatea actelor de eroism pentru ca „astăzi” să nu fim mai prejos ca „ieri”.

De la cântecele începutului de secol XX mai sus menționate, saltul spre noile cântece ale Unirii de la 1918 este potențat prin îndemnul *La arme, Se-nțorc vitejii* sau *Imnul României* (versuri Alecsandri, acesta din urmă pe muzica lui Alfonso Castaldi, *Voiața neamului*, consfințită de istorie, o datorăm compozitorului I.C. Danieleescu, discipol al lui Kiriac și Brătianu (versuri I. Nenășescu).

De la *Deșteaptă-te, române* și *Marșul lui Iancu* din sec. XIX la *Imnul Unirii* de Iacob Mureșianu, *Veniți la noi* de I. Movilă, *Unirea ce Mare* de N. Ganea, *Marșul de la 1 Decembrie 1918* de T. Popovici, la *Imnul Unirii* de Sabin V. Drăgoi, *Imnul Unirii* de Șt. Paulian, saltul nu este doar cantitativ. Vibrația lor este perenă. Unirea-n cuget și simțiri transcend secolele și sfîrșește clipa.

*„De acest mănos pământ daco-român
Cine-ar putea, mai mult ca noi,
să spuie că-al lui e?!* ...

*Cine l-a avut
Din începutul vremurilor, neîncetat?
Cine l-a semănat?
Cine l-a fost slugă și stăpân?
Care dintre neamurile vechi și noi
Are îngropați în sânel lui atâția eroi?
A cui doină, de veacuri, pe-aicea plâng?
Cine l-a apărât mai dărz de-al năvăliților puhoi
Și l-a adaptat de-atâtea mii și milioane de-ori,
Cu sânge și sudori, ca noi?!!...”*

Răspunsul la această întrebare îl dau două mii de ani de istorie, douăzeci de veacuri de trudă, jertfe și suferințe: Nimeni! Nimeni nu are ca noi dreptul asupra acestui sfânt pământ!

Proverbială omenie românească s-a reflectat nemijlocit, în documentele mărețului act istoric de la Alba Iulia la care a participat, direct sau indirect, întreaga suflare românească. Toate partidele și orientările politice de la noi. De aceea ecuriile lui, atât de umaniste, au răsunat puternic în conștiința popoarelor. Cităm oricând cu îndreptățită mândrie patriotică un fragment pilduitor din „*Manifestul către popoarele lumii*”: „Națiunea română din Ungaria și Transilvania nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri (...). națiunea română prin ființa sa este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul ei strămoșesc, națiunea română este gata de a asigura fiecărui popor deplina libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației care va asigura tuturor indivizilor aflațori pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirii omenești”. Atenție! Egalitate democratică a condițiilor, nu discriminări pozitive cum vor unii. Idei generoase, idei umaniste și democratice care încălzesc inimile a milioane de oameni de felurite naționalități, le vorbeau despre frumusețea morală a poporului român, despre înțelepciunea lui politică. Un testament politic al strămoșilor pe care-l respectăm cu sfințenie și astăzi, deși unii profită obraznic și vor să întorcă roata istoriei înapoi, spre Evul Mediu.

În Unirea de la Alba Iulia, de acum 83 de ani, se reflectă o istorie bimilenară, se concentra, ca în focarul unei imense lentile, un întreg trecut eroic, cu toate jertfele și aspirațiile sale, luminând drumurile viitorului în care poporul român mai avea și mai are încă mult de făcut pentru deplina realizare a năzuințelor sale, pentru o democrație reală și dreptate socială, pentru un stat de drept, pentru independență și suveranitate națională, pentru progres cultural și prosperitate, în contextul unei inevitabile globalizări.

La a 83-a aniversare, cinstirea precursorilor – așa cum se cuvine, cu sinceritate și devotament - nu trebuie să se mai lase așteptată nici învățătura unei lungi și zbuciumate istorii care ne spune că unirea în idealuri, în cuget și simțiri ne-a fost și ne este puterea.

România Mare – ideal pregătit prin cultură

Alba Iulia: Catedrala Reîntregirii Naționale

Blaj: Ansamblul monumental „Noi vrem să ne unim cu Țara”

Să ne amintim de toți cei care cu arma spiritului au făcut ca unirea să devină din vis o realitate

Valeriu RÂPEANU

1 decembrie 1918 s-a transformat dintr-un moment al istoriei într-un simbol. Acel simbol pe care îl evocăm mai ales cu prilejuri aniversare și nu o dată vrând să ne creem o legitimitate istorică. Acest simbol pe care ni-l anexăm, căutându-i nu sensurile perene, ci înțelesurile inedite. Uităm adesea că el a fost posibil pentru că mii, zeci de mii, sute de mii de oameni rău echipați și prost hrăniți au luptat cu un soi de disperare, cu o încredere că nu pot să fie învinși, chiar când totul părea pierdut. Uităm să-i omagiem întâi pe anonimii rămași în tranșee, pe câmpul de luptă, pe ei cei ce nu s-au mai întors de acolo, pe cei ce s-au întors schimbați și au dus o viață tristă, de mizerie, pe cei ce s-au întors și au trăit toate seismele și toate dezamăgirile pe care România Mare le-a dăruit din belșug.

Uităm însă că idealul României Mari a fost un ideal făurit prin cultură, un ideal spiritual și unul politic. Că de la începutul secolului XX ideea aceasta a unității naționale a României Mari a stăpânit cugetele, deoarece poezii, istoricii au făcut-o să trăiască în inimile tuturor, i-au dat viață în opere de artă, în lucrări științifice, în pagini de ziar. Evocând anii adolescenței sale trăite sub semnul acestui mare ideal, istoricul Gheorghe I. Brătianu spunea cu rigoarea care l-a caracterizat: „Scrierile lui Coșbuc și poemele lui Goga erau citite pretutindeni. Operele lui Iorga și activitatea sa neobosită au contribuit la această orientare încă de la începutul secolului”.

Scriitorii ai generației vechi Caragiale, care află acum accente patetice ale scrisului său publicistic, Delavrancea, care dă la iveală trilogia dramatică, Vlahuță și Coșbuc,

dar și cei mai tineri – un Alexandru Davila cu acea capodoperă a teatrului nostru *Vlaicu Vodă*, St. O. Iosif, Panait Cerna și mulți alții – vor evoca un trecut glorios și vor sădi în inimi idealul Unirii. Iar Iorga devenise simbolul unificator al acestei lupte: articole, studii, cărți, conferințe, tot ceea ce era o cultură enciclopedică, un talent neobișnuit și o energie altruistă a fost închinat acestui ideal. Nu a existat tărâm al culturii românești care să nu-și facă simțită prezența: muzica, prin compozițiile lui Vidu, Kiriac, Muzicescu, S. Dima, Iacob Mureșeanu, prin formațiile corale dirijate de ei, cele mai multe de amatori din Vechiul Regat, Banat, Transilvania, Bucovina, Basarabia, pe scurt din toate provinciile locuite de români au contribuit la formarea acestui sentiment al unității noastre naționale și spirituale.

Partidele politice continuă să se sfășie, să se ocupe de afaceri (care erau de altfel reale), să lupte pentru cucerirea puterii. Chiar în momentele cruciale, în cele două Consilii de Coroană din 1914 și 1916, s-a vădit lipsa de solidaritate a clasei noastre politice. Ceea ce le-a lipsit acestor oameni au avut oamenii noștri de cultură, presa noastră culturală. „Viața Românească” publica „scrisori” din toate provinciile: Ardeal, Bucovina, Basarabia, ca și ziarisții noștri, cum ar fi un Constantin Stere și nu numai el.

Unirea a fost pregătită sufletește de scriitorii, gânditorii, ziarisții acestei țări. Prin ei, prin opera, prin entuziasmul și dăruirea lor am devenit conștienți de ceea ce ne unește, de drepturile noastre teritoriale, de îndreptățile noastre spirituale.

De aceea, acum, să ne amintim de toți cei care cu arma spiritului au făcut ca unirea să devină din vis o realitate.

La 1 decembrie 1918.

crez. Kogălniceanu este exponentul politic, iar Alecsandri corifeul literar al epocii. O admirabilă pleiadă de suflete generoase și de talente deosebite se saltă pe arenă. Contactul cu străinătatea e luat și problema unirii celor două Principate se așează în perspectiva unui cadru internațional. Revoluționari și emigrați, vizitatori la început, constructorii mai târziu, se agită din toate părțile, fiecare în rostul lui de suflet și de nervi. Goleștii, Brătienii, Kretzulescu, Costache Negri, Ioan Ghica și alții alții. În atelierul lor s-a făurit unirea Principatelor. Alegerea lui Cuza la 1859 ca Domn nu e decât pecetluirea ideii naționale în apogeul ei.

... Cele două principate dunărene au fost chiagul permanent al unei resurecțiuni naționale. Românii pe deasupra și pe dedesubtul granițelor vremelnice, și-au păstrat activ și conștient simțământul unităților lor organice. Politicește acest indemn și-a găsit în treacărt formula concretă de realizare înainte cu 300 de ani sub sceptrul unui voievod valah care a plătit cu capul izbânda unui vis. De atunci

firul s-a țesut mai departe și nicio putere n-a fost în stare să-l stărpească. Tragedia geografică s-a menținut neconținut cu catastrofele ei de care Occidentul nu s-a împărtășit niciodată. Poate tocmai această volbură înfricoșată a vremurilor a trezit în această nație funcțiuni biologice deosebite care o predestinau să înfrunte nenorocirile, găsindu-și o stare de echilibru în mijlocul primejdiiilor. Ținând piept năvălirilor tătare și turcești, Românii de șapte veacuri continuă fără întrerupere pe Dunăre și pe Nistru o vieată de stat și afirmă dreptul lor la o civilizație proprie. Între trei împărății, ca între trei pietre de moară s-a măcinat de o jumătate de mileniu fermentul independenței noastre. Astăzi cele trei împărății cu vechea lor formă de stat nu se mai găsesc pe harta Europei; ideea națională a tras granițele sângelui.

România, țară nouă, cea mai veche după înrudirea ei cu pământul, e pentru întâia oară întronată în drepturile ei.

Cuvântare ținută la 24 ianuarie 1931, la Radio

Alexandru Vlahuță: Mucenici ai Ardealului, iată că n-au fost în deșert suferințele voastre!

După șaizeci de ani de întunecată așteptare, cuvântul acesta și-a dobândit, pentru noi, românii, cuprinsul lui adevărat și întreaga lui însemnătate politică.

Sufletele visătorilor de la Mînjina se pot odihni de-acum în ceata fericitilor. Opera lor, pornită la 1859 cu unirea celor două principate, se încheie astăzi cu unirea cea de ispravă; toată suflarea românească de pe toată întinderea de pământ pe care niciodată, în scurgerea atâtor veacuri, n-au încetat de a răsună doinele noastre, intrulocată laolaltă înlăuntrul acelorași hotare și cu aceleași pravili și așezări îngrădită.

Mucenici ai Ardealului, iată că n-au fost în deșert suferințele voastre! Credința care v-a ținut în luptă și v-a dus la jertfă a biruit.

Ah, și din ce beznă de mormânt deschidem noi ochii la lumina aceasta renăscătoare, la lumina aceasta a dreptății, care ne năvălește în sufletul nostru ca o suflare de primăvară după o boală îndelungată! Când te gândești că nu sunt nici patru luni de când, în Bucureștii acestei sârbători, erai pedepsit ca un criminal dac-ai fi avut îndrăzneala să arborezi tricolorul țării tale sfășiate ...

Unirea! Cuvântul acesta e azi pe buzele tuturor. În noi și în aerul ce ne împresoară. El e în cântecul voios al școlarilor, în pasul cadent al soldaților, în lacrimile bătrânilor, ce nu-și cred ochilor și-n fluturarea steagurilor noastre, ce parcă mereu îl rostesc în strigătul lor de flăcări bătute de vânt.

Nu vrem s-aducem o notă, nu discordantă, ci cătuși de puțin stridentă, în

N. Iorga:

Eminescu a fost exemplul tipic al unității naționale prin literatură

O întreagă generație de poeți n-a cunoscut granițele românești. Eminescu a fost exemplu tipic al acestei unități naționale prin literatură. Moldovean din Țara de Sus, ucenic la Cernăuți al ardeleanului Aron Pumnul, apoi cercetător al școlilor blăjene, în sfârșit amestecat în mișcarea panromânească din Viena, el a aparținut tuturor românilor și i-a avut pe toți în minte când a scris. De aceea, nu-l prețuim numai ca pe delicatul maestru a celei mai perfecte armonii, ca pe înaltul gânditor căruia nici un avânt al cugetării filosofice nu i-a rămas inaccesibil, ci ca expresie adevărată și integrală a sufletului național unitar.

Fiindcă, evident, opinia aceasta se coboară în sufletul unui om când vede ce

Octavian Goga:

România, pentru întâia oară întronată în drepturile ei

Ideea unirii, ca lozincă militantă, a trecut prin mai multe faze până s-a desprins ca un fruct copt și ne-a dat închegarea de azi. Peste negura vremilor scripise în treacărt barda lui Mihai; lăsând să se întrevadă ca la lumina unui fulger drumul destinului, dar aceasta era numai licărirea profetică a geniului, care se plătește scump cu prisos de lacrimi și suferințe, fără a se putea bănui măcar ziua răscumpărării. Trebuia să vină mai întâi învățătorii neamului, creatorii de doctrină, care în lumea abstracțiunii să ridice problema la nivelul unei dogme, cu gândul de-a o înstăpâni în toate mințile. Acești pedagogi ai neamului au răsărit din Ardeal. Unirea bisericească cu Roma, – un proiect al desmembrării noastre spirituale combinat la Viena, – ni i-a dat, vrând oarecum soarta să dejoace planul dușman care urzea pierzarea noastră. Un Petru Maior, Gheorghe Șincai, Samuil Micu, cărturari ardeleni de la sfârșitul veacului al optsprezecelea, atrași de splendorile Romei, chinuți de enigma originii lor, au descoperit marea noastră taină de familie și întorși acasă au spus-o tuturor. Acești istoriografi, părinții școalei latiniste de mai târziu, sunt primii semănători conștienți ai ideii noastre de unire. Firește paginile lor nu codifică programul luptelor viitoare pentru realizarea unui plan, dar de subțuviința lor umilă de slujitori ai „preaînaltului chezaro-crăiesc scaun” se ridică ochii iluminai de amintirile anticului Lațiu. Nici o putere din lume nu-i mai putea clătina în credința lor; otrava sfântă le pătrunsese toate fibrele gândirii, sămânța era aruncată, rodirea aștepta în umbră.

era de noi după pierderea a trei sferturi din țara noastră, și ce a fost de noi după trecere de câteva luni de zile. Foarte frumos s-a făcut ce s-a făcut la Alba-Iulia, foarte frumos au făcut-o cărturarii înăuntru, foarte frumos, mai frumos ce au strigat țeranii afară, cari ei au întemeiat țara aceasta nouă și către dânsii trebuie să meargă întâi gândul nostru. Dar nu-i bucată de pământ în Ardeal care să nu fie stropită de sângele fecund al românilor de dincoace.

Pe țerna frământată cu sângele nostru s-a proclamat libertatea Ardealului. Și n-ar fi așa de tare ceea ce avem noi astăzi dacă ar fi numai sau o cucerire de aici, sau o demonstrație de dincolo. Sângele leagă, dar leagă de multe ori și taina aceasta care se amestecă în lucrurile omenești.

Românismul a intrat în veacul al XIX-lea, deci, preparat sufletește pentru luptele pe care avea să le dea și înarmat cu doctrina corespunzătoare pentru a înțelege principiul de naționalitate, pe care Occidentul îl asvârlise în laboratorul Europei scăldat în râuri de foc și de sânge. Când Gheorghe Lazăr, prin anii douăzeci ai veacului trecut și-a deschis la București modesta „Școală Românească”, s-a găsit boieri care să-l înțeleagă. Spiritul public se desmeticea de sub apăsările domniei fanariote, și răsvrătirea lui Tudor din Vladimiri era o dovadă categorică pe seama tuturor, că jos în culcușul adănc al energiilor populare era împotriva străinului clocotea cu deslănțuirii pătimașe. Continentul, care fierbea germenul de revoltă al moștenirii lui Napoleon și pregătea mulțimile pentru viitoarele schimbări de hartă, în sensul unor delimitări etnice, continentul când a început să-și întindă rețeaua lui fermecată asupra latinilor de la Dunăre, a găsit ecou aici, din ce în ce mai puternic. Parisul, uriaș stălp de foc cu o revărsare planetară, ne-a trimis tot mai des ispitele lui. Repede, cu acea înfrigurare care stăpânește totdeauna adolescența popoarelor, un impuls romantic de unire a răsturnat la noi și a vrăjit toate inimile. S-a înjghebat generația *Ideologilor de la patruzeci și opt*, a doua izbucnire colectivă a conștiinței noastre naționale ... De astă dată, primind îndrumările din Apusul civilizat, dogma a crescut în intensitate și în adâncime. Literatură, știință, politică, toate manifestările noastre de vieată, s-au brodat pe ideea unirii. Anul patruzeci și opt care a sgduit Europa, a fost botezul nostru de foc pentru consfințirea acestui

Gheorghe Brătianu:

Unitatea românească – o revanșă a geografiei asupra istoriei...

Este totuși o particularitate a unității

noastre, care trebuie subliniată de la început.

Unitatea noastră apare din vremuri străvechi ca o tendință permanentă și firească în jurul acelei „Corona Montium”, a cărei unitate a izbit pe geografii și istoricii antichității, întocmai cum izbise unitatea Galiei pe Strabon, care descrie cursul râurilor sale și legăturile ușoare între ele, de la o mare la alta. A fost realizată în imperiul dacic sub Burebista și Decebal; a fost realizată din nou și păstrată de cucerirea romană.

După aceste împrejurări istorice, afară de rare licăriri – o licărire de fulger a fost în zilele lui Mihai Viteazul – a trebuit să treacă aproape optsprezece secole, pentru ca ea să fie din nou înfăptuită politicește în zilele noastre.

Unitatea românească a fost definită de un geograf contemporan ca o revanșă a geografiei asupra istoriei, o revanșă a permanențelor înscrise în relieful însuși al pământului asupra vicisitudinilor și nedreptăților evoluției istorice.

Aș zice mai mult: nu este numai o revanșă a geografiei asupra istoriei, ci este o tendință permanentă, corespunzând unei realități permanente și a cărei îndeplinire este mai mult decât împlinirea unei dreptăți

sau înfăptuirea unui destin: ea are puterea

și stăruința unei adevărate legi a naturii.(...)

Combinații trecătoare pot modifica jocul alianțelor, interese de echilibru politic sau năzuințe de expansiune economică pot altera sau slăbi, în atmosfera internațională atât de tulbure în carte trăim, legături ce le dorim clădite pe temelii nezdruincinate. Voi merge până la capătul acestui raționament, oricât i-ar fi de grave concluziile: în prevederile noastre de viitor, și o tragedie este posibilă: ceasul de tristețe în care țara noastră ... s-ar găsi împresurată de dușmani la mai toate granițele sale. Și totuși, peste greutățile prezente și amenințările viitoare, dincolo de îngrijorările ce ne cutremură, lecția trecutului ne întărește în credința că nimic nu este pierdut, cât timp păstrăm, neînduplecată și nestirbită, conștiința legăturii veșnice dintre acest neam și pământul său, cât timp se va găsi un glas, fie ca expansiune a consensului obștesc, fie chiar ca manifestare hotărâtă a unui sacrificiu izolat, care să revendice cu tărie, în fața națiunii și a istoriei, drepturile ce nu se pot perima, pe care împrejurări potrivnice le pot acoperi vremelnice, fără a împiedica însă triumful unei justiții care întârzie adesea, dar nu lipsește niciodată.

Dimitrie Onciul:

Să nu uităm eterna lege a istoriei

În trecutul nostru, țara și neamul nostru au fost deseori supuse la grele încercări și la mari jertfe. Dar cu toate răstărițele vremilor, dezvoltarea noastră istorică în Statul național a mers mereu înainte. Ea s-a desfășurat în linie ascendentă, chiar și în timpuri de decadență aparentă, când decăderea trecătoare într-o direcție era compensată printr-o dezvoltare ascendentă

în altă direcție. Suntem în dezvoltare ascendentă. Să avem deci credință tare în steaua noastră! Cu necesitatea istorică, ea ne va conduce la îndeplinirea menirii noastre între popoare. Dar să nu uităm eterna lege a istoriei că numai acel popor trăiește, crește și înflorește care știe să-și facă datoria în progresul omenirii spre perfecționare.

Patru

În mărul ce se pârguie pe creangă
Noi ți-am gustat pământul roditor,
Din zvonul dus pe câmpuri de-o talangă
Ți-am respirat nelămuritul dor.

E sânul tău de mamă pâinea moale
Și laptele domoalelor cirezi.
Iubim albastru fum în rotocoale
Că tu ai fost deprinsă să visezi.

Ai frământat credinți nemuritoare
În sângele focușilor băieți,
Cari-au cules pe buze de fecioare
Sărutul mândrei tale frumuseți.

Profetic luminezi peste dezastre
Cărări ce-n zări de răsărituri pier...
La glasurile clopotelor noastre,
Ne ridicăm cu tine către cer.

Îți lămurim, pe lespezi de morminte,
Sculptatul grai din timpul gloriei.

În straturile vechi de oseminte
Îți numărăm al jertfelor prinos.

Trecutul adormit și viitorul
În clipa care bate le-mpreuni:
Când fericii lipim la piept feciorul
Îmbrățișăm într-nsul pe străbuni.

Prin veacurile moarte-n suferință
Te-am ridicat în slăvi pe-al nostru scut
Și zămislim eterna ta ființă
Din fiecare trudă pusă-n lut.

Prin noi răsufli-n marile elanuri.
Tu gemi când sângerările ne dor;
Ci-n veștejirea noastră dorm noianuri
De vieți ce-or înflori la vremea lor.

Sus cupa morții cu dureri amare!
Sorbind-o, te vom binecuvânta;
Ca râurile contopite-n mare,
Noi vom muri în nemurirea ta.

Nichifor CRAINIC

Sabia

Eu ți-am rămas toiaș în pribegie...

Esti părăsit ca un Homer ce-și cântă

Pe la cetăți străine epopeea...

Unde-s boierii? Fug ca niște umbre...

Unde-s ȣăranii? Oase risipite...

Unde-i norocul? Ȣese ca paingul

O plasă-nșelătoare de cărâiri

De sub Carpați la Curtea din Viena,
Din Praga până la cetatea Devei
Ce-ți răsplătește mila cu ghiulele...

Pe toți cei dragi ți i-ai lăsat zălog

Unui destin ca o cetate surdă

Cu șanțurile hohotind de apă,

Cu podul ridicat și dat uitării...

Nu mai mânia ta mă schimbă iar

Dintr-un toiaș în sabie ce cântă

Ion BRAD

V. Voiculescu

Țării mele

Deprins de veci cu nori și vijelie
Stă pururi trainic muntele de stâncă.
Ce-i pasă lui că-n aspra-i temelie
Șivoaie rod și ape iuți mănâncă!

Știiți voi ce fac în cremenea bătrână
Atâtea ploi, cu munca lor grozavă?
O spală doar de clisă și țărână,
Dar lasă-ntreg străvechiul cheag de lavă.

În van puhoiul spumegă și crește
Scobind prăpăstii fără de hotare:
Pe cât la poale râpa s-adâncește,
Pe-atât se-nalță muntele mai tare.

— *O. țara mea, tu, culme-ncremenită,*
De-atâta sânge roasă și brăzdată,
Azi din adâncuri, grea și neclintită,
Te-nalți în slăvi mai sus ca niciodată!

(1916)

Anexarea fostelor teritorii austro-ungare și rușesti a adus milioane de străini în România, mulți dintre ei înverșunați împotriva noului stat. Dificultățile interne oricârei reconstrucții (binecunoscute nouă din experiența războiului civil) au fost sporite de diferențele de neam, limbaj și religie. Un stat ortodox grec, ce credea într-o educație liberă fără caracteristici de secte, s-a trezit că trebuia să facă reglementări privind credințele protestanților, romano-catolicilor și evreilor; să ofere școli publice gratuite pentru evrei, germani, maghiari și slavi și să decidă soarta seminarilor bisericiei care fuseseră subvenționate de statul maghiar – procedura neconstituțională în România și la fel de respingătoare pentru spiritul românesc, ca și pentru cel american. România este aproape unică în Europa în oferirea învățământului public gratuit pentru toate clasele, de la grădinița la universitate. Ungaria a încurajat școlile parohiale și sectare cu burse din fonduri publice, multe dintre ele deținând și mari suprafețe de pământ.

Era clar că sistemul maghiar trebuia să fie înlocuit de cel românesc, principiul școlilor parohiale sprijinite cu banii contribuabililor fiind necunoscut României. Dar aceste școli maghiare și germane, mai ales admirabilele instituții cum era gimnaziul german din Bistrița, Sibiu etc., cel calvinist maghiar, instituțiile romano-catolice și unitariene din Cluj și Timișoara – erau neprețuite, iar guvernul român le-a menținut, în dorința de a nu pierde serviciile lor, oferindu-se subvenții care le acopereau doar în parte cheltuielile și le-a recunoscut facultățile cu condiția ca după anumit număr de ani să facă dovadă că pot folosi limba statului. Dar în multe cazuri românii au fost tratați cu ostilitate și lipsă de afecțiune. Pe parcursul a câteva zile petrecute în Transilvania, pentru a studia problema, am rămas uimit de toleranța de care dădeau dovadă românii. Vizitând o școală maghiară primară din Bistrița, am văzut că elevii foloseau abecedarele dinainte de război, preamărîndu-i pe habsburgi, iar într-o școală calvinistă copii tocmai terminaseră de cântat imnul național maghiar ! Comisarul român cu probleme de învățământ pentru Transilvania în 1918-1920 mi-a dat un grafic prezentând problemele pe care le avea. Îl rugase pe rectorul de la Universitatea Maghiară din Cluj să încheie anul școlar și să-și la gradele ce vor fi recunoscute de statul român – și asta în ciuda sentimentului puternic pe care românii îl aveau împotriva acestei instituții, pe care o considerau un centru al propagandei maghiare. Dar, când l-a găsit pe rector cerându-l pe studenților, acum cetățeni români, să depună un jurământ de credință față de republica ungară, a protestat și, deoarece rectorul a insistat, el a trebuit să încheie universitatea înaintea examenelor de absolvire.

Am ținut un curs în această universitate, acum românească, în 1927, și vroiam să aud atât maghiara, cât și germana vorbite de studenți în incintele în care maghiarii penalizau aspru folosirea oricărei limbi, cu excepția maghiarei și latinei. Tot în legătură cu acest aspect, consider interesantă o altă experiență personală. Episcopul Nagy, de la biserica calvinistă din Cluj, mi-a spus în 1919 că noua administrație românească îi obliga să folosească limba română, toate anunțurile oficiale fiind doar în limba română; și am văzut acest lucru în ziarele din America. Dar aveam cu însumi un dosar cu anunțurile afișate la Cluj, circa 60 la număr – doar unul și acela un buletin de la poștă – era doar în română, celelalte toate erau bilingve (în română și maghiară), iar aproximativ 20 erau în germană.

Guvernul român preluase în sistemele sale bisericești, juridic, de învățământ, administrativ și al căilor ferate mii de foști funcționari maghiari care vorbeau limba română puțin sau chiar deloc. Jurământul de credință era tot ce li se cerea și chiar și acesta era omis în multe cazuri, cel mai cunoscut fiind al renumitului episcop. Totuși, românii au crezut de cuvință că ar putea cere tuturor acestor profesori, miniștri, judecători, angajați ai căilor ferate etc., să învețe în câțiva ani limba statului – procedura aplicată de noi în Porto Rico și în Filipine, fără prea multe acuze, pentru că, de fapt, româna este limba majorității transilvănene. Ei au început, însă, să tot schimbe data limită pentru aceasta.

Dr. Gaster mi-i spusese că în 1925 nu a putut găsi un singur funcționar de la căile ferate din gara Arad care să vorbească românește corect. În iunie 1930 am găsit funcționari care nu vorbeau decât maghiara. Când, în februarie 1931, la peste 12 ani de la încorporarea Transilvaniei, generalul Ionescu, a emis un ordin conform căruia toți funcționarii trebuiau

ADEVĂRURI ASTĂZI OCULTATE

să folosească limba statului în orele de lucru, un membru maghiar al Parlamentului român a protestat împotriva acestei intoleranțe și a lăsat de înțeles că, dacă ordinul nu este modificat se va plânge Ligii Națiunilor. Ordinul, totuși, a fost interpretat ca referindu-se doar la folosirea oficială a limbii și membrul maghiar și-a retras amenințarea.

Durerea cea mare a maghiarilor era o problemă mult mai serioasă. Guvernul român a oferit copilor lor școli publice gratuite în limba maghiară – este adevărat, în Transilvania există mai multe școli publice gratuite cu limba de predare maghiară, decât pe vremea ocupației maghiare, și se insistă doar la câteva ore de limba română săptămânal (cursurile de literatură, istorie și geografie românească) – un contrast izbitor față de regimul Appony, în care învățământul pentru germani, sârbi și români era obligatoriu în maghiară. Dar în aceste școli gratuite copiii învățau istoria Transilvaniei din

Problema minorităților

antiromânească în Marea Britanie și America, iar noi ne-am lăsat amăgiți, mai ales de cele scrise în ziarele religioase. Într-adevăr ni s-a prezentat spectacolul unei secte creștine care cerea poporului american să forțeze România să sprijine școlile sectei din România cu banii contribuabililor – o politică împotriva căreia ea luptă, privind școlile parohiale româno-catolice, chiar în orașul său din Uniune! Am găsit un exemplu excelent al acestei propagande în săptămânalul publicat de aceeași grupare religioasă. Era redat rezumatul unei predici ținută (în engleză!) de un pastor din Transilvania pentru oaspeți britanici și americani. Principalele puncte erau: 1) înainte de război biserica lui era

germanilor și maghiarilor mai bogați, dar cu atât mai dragi lor.

Nimeni nu poate nega că în cadrul acestui transfer uriaș s-au petrecut și unele nereguli și cazuri de injustiție individuală, mă tem că ele ar fi apărut chiar și în S.U.A., dacă politicienii ar fi supravegheat împărțirea pământului între oameni; dar că s-ar fi făcut discriminări împotriva minorităților o pot nega pe baza observațiilor făcute de mine pe teren. De fapt, ceea ce m-a uimit în mod deosebit, trecând în revistă listele celor cărora li se dăduseră parcele în diferite sate din Transilvania, a fost frecvența numelor maghiare și germane. Nu voi uita nici surpriza pe care am avut-o, descoperind ce primii beneficiari erau văduvele veteranilor de

din Italia. Acest aspect era respins cu înverșunare. Un episcop ortodox grec mi-a spus: „Dacă voi, americanii, vreți să cheltuiți banii în efortul misionar creștin, de ce nu trimiteți emisari în țările necreștine? Noi aici suntem creștini și ne apărăm activ credința în fața necredincioșilor, încă din vremea când America nici nu fusese descoperită”. Pe de altă parte, predicatorii baptiști au găsit un teren propice în parohiile neglijate. Un episcop ortodox a recunoscut în fața mea că uneori simțea că această competiție avusese o anume importanță, făcându-i pe preoți mai alerți și mai interesați de cei pe care-i păstoreau. Un general de cavalerie cu care am discutat mi-a spus că ordonanța sa era baptist, un om cinstit, conștiincios, cu frica lui Dumnezeu și că le urase noroc în campania lor. Guvernul, după cum mă informase Brătianu, era înclinat să nu se amestece, dar mai multe oficialități guvernamentale simpatizau cu prelații

cele din 1931 de la Viena și Berlin. Totuși, marele bacteriolog prof.Cantacuzino a evidențiat că acest sentiment se datorează supraaglomerării universităților. Propriul său laborator de la Universitatea din București, prevăzut pentru 75 de studenți, trebuia să facă loc pentru 450! În același mod sentimental antievreiesc în rândul țărănilor este în primul rând motivat economic, fiind cauzat de resentimentul față de dobânzile mari (30-40%) încastrate de creditorii evrei pe ipotecile puse pe averile mobile din orașe și sate.

Mari speranțe au fost înțreținute de Cabinetul fărâncescu-naționalist și, de fapt, situația s-a îmbunătățit, din punct de vedere material; dar izbucnirile din 1929 n-au fost pedepsite cu promptitudine și severitate pentru a satisface opinia publică. Cotonideanle bucureștene „Adevărul” și „Dimineața”, care au capital evreiesc, au criticat Departamentul de interne pentru nepăsare și au cerut să se ia măsuri împotriva organizațiilor naționaliste, „Garda de Fier” și „Arhanghelul Mihail” care, pe undeva, seamănă cu Ku Klux Klan-ul nostru în privința scopurilor, după cum spunea dr. Lupu în declarația sa din 30 iunie 1931.

La sfârșitul lui decembrie 1930, un tânăr membru al uneia din cele două grupări l-a împușcat pe directorul de la „Adevărul” fără să-l rănească prea tare. Guvernul a preluat problema. Se înțelege că regele Carol are sentimente puternice față de acest subiect și recenta satisfacție a evreilor români din S.U.A., după cum i s-a vorbit ministrului român despre asta, pare să se întemeieze pe baze sigure.

Nu puteți găsi o probă mai bună a aprecierii generale a toleranței românești, decât Liga Națiunilor. Liga a întreprins cele mai detaliate anchete pentru acuzațiile aduse; șeful departamentului lor pentru minorități, dr. Erik Colban, a făcut un tur prin Transilvania și mi-a spus după aceea că guvernul a rezolvat o situație dificilă cu tact și onestitate. O impresie deosebită le-a făcut oficialilor ligii respingerea detaliată de către guvernul român a acuzațiilor la fel de detaliate și nefondate ale clericilor maghiari și propagandiștilor din Transilvania. Niciodată nu am citit un document mai convingător, iar un număr de declarații le-am putut verifica personal.

Universitățile și școlile tehnice preiau studenți de toate naționalitățile și religiile, fără cea mai mică discriminare. La Universitatea din Iași, de exemplu, am avut conferințe cu studenți bulgari, ruși și aparținând altor minorități – mulți din Basarabia. Voi face referire la „Basarabia”, pentru o descriere a ceremoniilor unei școli dintr-un oraș pur rusesc cu texte în ruși și română – unul din cele mai inspirate momente la care am asistat. Deosebit de încurajatoare s-au dovedit a fi sentimentele din ce în ce mai bune dintre maghiari și români în afaceri, politică, literatură și artă. În cadrul Camerei de Comerț de la Cluj, membrii folosesc orice limbă vor și imediat se traduce în cealaltă, așa cum se întâmplă cu spaniola și engleza în legislatura din New Mexico. Am publicat fotografii ale ziarelor în limba minorităților, care critică guvernul în deplină libertate, după cum poate vedea oricine cunoaște limba maghiară. Sper că aceste fotografii vor arunca o rază de lumină asupra declarației lui Zsombor de Szasz despre maghiari și sași, referitor la faptul că „limba lor este oprimată”. Văzând cărți și ziare maghiare și germane peste tot în vestul României, participând la concerte, piese de teatru și filme, auzind maghiara și germana în școli, biserici, clădirile guvernului, pretundînd în jurul meu, am citit cu uimire astfel de cărți și declarații, uimire egalată doar de cea a transilvănenilor cu care am discutat. Ei ar trebui să citească foile votale electorale iredentiste incendiate ale Partidului Maghiar în campania electorală din 1931.

Una dintre primele măsuri luate de prof. Iorga în calitate de prim ministru a fost să-l numească pe Rudolf Brandsch, publicist german de renume, ca subsecretar pentru minorități, plângerile justificate urmând a primi o atenție promptă și inteligentă. Iorga a anunțat înființarea unei catedre de limba și literatura maghiară la Universitatea din București. În 1930 ministrul Manoilescu a condus o delegație de oameni de afaceri români la Budapesta, unde au purtat negocieri care în 1931 au dus la înființarea Camerei de Comerț maghiare din București și a celei române la Budapesta.

Vizitele mele repetate prin Transilvania și Basarabia și experiența câștigată în urma cursurilor și conferințelor în peste 20 de instituții din Chinșinău și Timișoara m-au determinat să fiu de acord cu lordul Hugh Cecil, președintele unui comitet special al Consiliului Ligii Națiunilor, în scrisoarea sa din 18 martie 1926: „*Într-o problemă deosebit de dificilă, guvernul României a dat dovadă de o dorință reală și admirabilă de a îndeplini cererile pentru dreptate și pe cele umane*”.

ÎMPREUNĂ ÎN TRECUR ȘI ACUM

HAJDU Gyözö
Președintele
Asociației Culturale și de Prietenie
Együtt-Împreună

În anii care au urmat după schimbările produse în 1989, în unele publicații în limba maghiară apărute în Ungaria și România, adesea am putut citi schimburi de păreri publicistice care evidențiau faptul că a sosit timpul de a pune capăt și de a nu repeta la nesfârșit acele evenimente și momente istorice, care exemplifică solidaritatea româno-maghiară. Într-un cuvânt – așa cum subliniau autorii acestei teze – să punem capăt accentuării necontenite a ceea ce leagă popoarele noastre și care, la un moment dat, le conduce pe aceeași baricadă, și mai degrabă să vorbim pur și simplu despre acele lucruri care, de-a lungul istoriei, i-au pus pe români și maghiari să se confrunte față în față, despre ceea ce desparte pe maghiar de român și pe român de maghiar. Desigur și o asemenea exigență are drept la existență în măsura în care se bazează pe fapte istorice reale, deoarece evenimentele binecunoscute triste și tensiunile istorice cu deznodământ tragic sunt purtătoare de învățătură care ne dau de gândit foarte serios, a căror uitare ar fi o greșeală mult mai gravă decât o simplă uitare. Nu putem

însă înlocui o exagerare și un exclusivism cu o altă exagerare și alt exclusivism.

Să nu fie cu supărare: dar nu putem aluneca pe partea cealaltă a calului. De altminteri, această „alunecare de pe cal” s-a produs deja, conform dovezilor din presa scrisă și electronică maghiară de la noi și din Ungaria (toată stima pentru rarele excepții!). De altfel, în zilele noastre te întâlnești și mai rar decât cu corbul alb, cu acele manifestări publicistice care, în legătură cu câte un eveniment marcant al trecutului istoric comun, demonstrează, prin analiza faptelor, că tristețea română și maghiară a fost aceeași tristețe, că masele populare românești și maghiare au luptat împreună de-a lungul secolelor pentru libertate și egalitate; că, într-adevăr, înseamnă mult mai mult și este mult mai important ceea ce apropie și leagă popoarele noastre decât ceea ce le desparte. Din trecutul istoric comun al poporului român și maghiar am putea cita un șir întreg de exemple care vorbesc de la sine și sunt purtătoare de mesaj pentru zilele noastre. Este suficient dacă mă refer doar la exemplul participării în masă a luptătorilor români la răscola de la Bobalna din 1437, la răscola

Charles Upson Clark: ROMÂNIA UNITĂ (1931)

Istoria și cultura României a interesat pe mulți cercetători străini. Între aceștia, un loc aparte ocupă americanul **Charles Upson Clark**, autor al unei adevărate enciclopedii despre țara noastră. Cercetător pentru problemele europene la Smithsonian Institute din Washington și profesor la College City of New York, a vizitat România de mai multe ori, în anii 1919-1940, a cunoscut realitățile românești, a învățat limba română și s-a dedicat cu devotament de prieten prezentării corecte a formării statului național român unitar, în general a istoriei și culturii

naționale a românilor. Printre prietenii și interlocutorii săi se aflau în epocă, Ion I.C. Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Titulescu, Grigore Antipa, Ion Bianu, Alexandru Rosetti și mulți alții. În 1923, Academia Română l-a ales membru de onoare.

În 1921, publicase cartea *România Mare*, în prefața căreia scria: „*Am încercat să înfățișez impresiile mele cele mai adânci privind educația națională de-a lungul a secole de existență furtunoasă și opresiune, până la minunata evoluție actuală a acestui popor înzestrat, să clarific neînțelegerile și mistificările care există la adresa lui*”. După 10 ani, în 1931 a reluat cartea, făcându-i noi adăugiri, sub

titlul *România unită*, tradusă de curând în limba română (Doina Roventa) și prefațată de Gheorghe Sărac, la Editura *Malasi*.

Cartea cercetătorului american nu este, cum s-ar crede la prima vedere, doar o cronică a evenimentelor care au generat *România unită*, ci și o prezentare argumentată a consecințelor profunde ale Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918: dezvoltarea economică, socială și cultural-spirituală a României și românilor.

Sunt concludente, în acest sens, multe din capitolele cărții lui Charles Upson Clark, scrisă cu o impresionantă descoperire și sesizare, până la nuanțe, a faptelor și comportamentelor.

punctul de vedere al românilor, iar ei, în cea mai mare parte, erau încă nostalgici după habsburgi și după sistemul aristocratic anterior; îi priveau pe români ca pe niște barbari și considerau Transilvania ca parte integrantă a Ungariei, la care avea să se întoarcă mai târziu. Astfel, ei vor propriile lor școli, cu predarea în maghiară a istoriei seculare și bisericești. Românii nu s-au amestecat, ei au continuat să acorde subvenții școlilor bisericești din Transilvania, și mult mai generoase pentru instituțiile calviniste și unitariene decât pentru ortodocșii greci, care se plâneau continuu la Parlament de discriminarea la care erau supuși și de favorizarea școlilor protestante și catolice. Guvernul a arătat clar că aceste școli particulare sectare trebuie să-și rezolve problemele financiare fără să mai aștepte ajutor din fondurile publice și trebuie să îndeplinească standardele guvernamentale, mai ales în ce privește cunoașterea limbii române în facultăți și în rândurile elevilor.

Această politică a provocat reproșuri din partea inamicilor care pretindeau că sunt persecutați; s-a făcut apel la Liga Națiunilor și la comisiile religioase britanico-americane (ai căror membri nu au cunoscut niciodată limba țării în care se aflau); au traversat de mai multe ori Transilvania sub escortă antiromânească și au întocmit rapoarte care, în ciuda eforturilor de a fi corecte, ofereau o imagine deformată.

Trebuie ca cineva să se pună în locul românilor când au de-a face cu foști inamici care prea adesea sunt gata să dea mâna cu iredenții și maghiari. Românii l-au prins pe un episcop având asupra lui corespondență trădătoare, dar l-au avertizat doar și l-au lăsat să-și continue activitatea episcopală. În ciuda eforturilor de a fi corecte, ofereau o imagine deformată.

Blandetea românilor, atât de mult diferită față de șovinismul maghiar, i-a făcut pe maghiarii transilvani să-și dea seama că puteau face nestingheriți propagandă

război, ai căror bărbați, supuși maghiari, au luptat împotriva României în război! Mă întrebam dacă propriul nostru guvern, la distribuirea pământului public, după războiul civil, ar fi făcut discriminări în favoarea văduvelor veteranilor confederați.

Această lipsă de prejudecăți a românilor este cu atât mai remarcabilă dacă te gândești la opresiunea la care ei fost supuși sub ocupația maghiară. De fapt, orice studiu detaliat al acestei probleme, complicată de resentimente atât de adânc înrădăcinate în natura umană, trebuie să trezească admirația față de poporul român. Toată istoria lor a fost maroră la acest lucru și acesta a fost unul din elementele centrale în cadrul lentei lor evoluții de la ciobani și țărani din Carpați la poporul de frunte din sud-estul Europei. Noi ne lăudăm că de 100 de ani n-am avut nici un conflict armat cu vecinii noștri canadieni. De peste 1.000 de ani, în acest teatru de război care este Europa, românii n-au avut nici o luptă cu vecinii lor sârbi.

România n-a cunoscut o inchiziție, vreun pogrom sau o expulzare a evreilor. Timp de secole i-a primit aici pe evrei, armeni, greci, lipoveni, bulgari, găgăuzi și alte elemente ale unor secte sau naționalități oprimate de imperiile turc și rus. Fricțiunile de astăzi sunt mai puține decât în alte țări și timpul, care le vindecă pe toate, le va vindeca și pe acestea.

Rămâne să fie discutată o altă plângere, cea a baptiștilor. În Anglia și America se răspândea zvonul că baptiștii sunt molestați sistematic și persecutați; în timpul vizitei mele din 1927, am consacrat mult timp acestei probleme, interviervând atât oficialități, cât și baptiști. Am purtat o discuție îndelungată cu Ionel Brătianu, cu numai câteva săptămâni înainte de moartea lui și am discutat cu arhiepiscopi, episcopi și oficialități guvernamentale. Am aflat că sentimentul de dușmănie împotriva baptiștilor se datora prozelitismului activ, ca în cazul metodistilor

Televiziunea *România de Mâine*

„Prin noi, facultatea la tine acasă!”

ÎN SPRIJINUL PREGĂTIRII STUDENȚILOR
DE LA UNIVERSITATEA SPIRU HARET

Post propriu de
televiziune
național, universitar
și cultural

Postul de televiziune *România de Mâine (tvRM)* transmite, în direct și înregistrate, din amfiteatrele și laboratoarele universității, cursuri, sinteze, consultații, lucrări practice de laborator *pentru studenții de la toate formele de învățământ, cu precădere pentru cei ocupați în diverse activități.* De asemenea, programul postului cuprinde emisiuni cu caracter cultural, științific, informativ, educativ, sportiv, de divertisment.

Studioul amfiteatru

Programul

Televiziunii *România de Mâine (tvRM)*

Luni 3 decembrie 2001	Marti 4 decembrie 2001	Miercuri 5 decembrie 2001	Joi 6 decembrie 2001
6:00 Matinal 7:30 Știri 8:00 Revista presei 10:00 Drept civil (7) 11:00 Jurnalism civic american. Documentar 11:35 Drept penal. Partea specială (6) 13:00 Știri 13:10 Din folclorul românesc 13:35 Meșteșuguri și meșteșugari. Documentar 14:05 Psihologia educației (9) 14:35 Metode și tehnici de cercetare în sociologie (1) 15:05 Pedagogie generală (11) 15:40 „Cum să ne conducem regiunea ?” Documentar 16:05 Frumusețea profesiei de medic veterinar 17:25 Psihologie experimentală (11) 18:30 Știri 19:00 Dialog juridic – consultații juridice cu prof. univ. dr. Corneliu Turianu 19:30 Realități italiene 20:25 „Crossing Point” - jazz 20:55 Bretagne. Documentar 21:55 Spiru Haret – cititor de școală românească 22:00 Știri 22:30 Program muzical nocturn	6:00 Matinal 7:30 Știri 8:00 Revista presei 10:00 Economie politică (14) 10:40 Cum să începem o afacere ? (1) Documentar 11:05 Matematici pentru economiști (2) 11:45 Proiectarea unui produs. Documentar 12:15 Geografie economică mondială (4) 13:00 Știri 13:10 Melodii populare românești 13:40 Nouă meșteri mari. Documentar 13:55 Istoria literaturii române (8) 14:30 Lieduri pe versuri de Eminescu 15:00 În slujba adevărului (r) 15:40 Limba franceză - curs practic (1) 16:10 Limba română (8) 16:45 Tudor din Vladimiri. Documentar 17:25 Literatură engleză (4) 17:55 Conservarea patrimoniului. Documentar 18:30 Știri 19:00 Sănătate pentru toți 20:00 River dance (1) 20:55 James Whistler - grafică 21:15 River dance (2) 22:00 Știri 22:30 Program muzical nocturn	6:00 Matinal 7:30 Știri 8:00 Revista presei 10:00 Cercetări de marketing (4) 10:25 Bazele informaticii (9) 10:55 Dosar de afaceri. Documentar 11:25 Bazele contabilității (6) 12:00 Cum să începem o afacere? (2) Documentar 12:25 Pedagogie generală (12) 13:00 Știri 13:10 Din folclorul românesc 13:40 Biserica din Brădești. Documentar 14:00 Drept diplomatic și consular (1) 14:30 Drept comercial (1) 14:55 Piața. Documentar 15:25 Teoria comunicării (3) 16:05 Presa britanică. Documentar 16:30 Cultură și civilizație europeană (3) 17:45 Birotică (6) 18:30 Știri 19:00 Litera și spiritul legii – talk-show de prof. univ. dr. Corneliu Turianu 19:35 Notre Dame de Paris (1) 20:50 Varadero – reportaj turistic 20:55 Notre Dame de Paris (2) 22:00 Știri 23:30 Program muzical nocturn	6:00 Matinal 7:30 Știri 8:00 Revista presei 10:00 Dreptul muncii (8) 11:15 Oaspeți ai Universității <i>Spiru Haret</i> 11:35 Drept penal. Partea specială (7) 13:00 Știri 13:10 Melodii populare românești 13:35 Călător prin Țara Lăpușului. Documentar 14:00 Informatică pentru sociologie (4) 14:55 Dialog juridic (r) 15:30 Psihologie experimentală (12) 16:25 Stress-ul. Documentar 16:50 Bazele informaticii (11) 17:20 Cum să începem o afacere? (3) Documentar 17:45 Etnografie și folclor (2) 18:30 Știri 19:00 Lecția de sănătate 19:30 Noua cultură și artă chineză. Documentar 20:10 Compania de dans „Rebecca Kelly” 20:35 Festivaluri tradiționale chinezești 21:15 Videoclipuri muzicale 21:55 Santa Lucia – reportaj turistic 22:00 Știri 22:30 Program muzical nocturn

Știri din țară și din întreaga lume pentru cele mai largi categorii de telespectatori

Vineri 7 decembrie 2001	Sâmbătă 8 decembrie 2001	Duminică 9 decembrie 2001
6:00 Matinal 7.30 Știri 8.00 Revista presei 10:00 Statistică economică (12) 10:20 Cum să începem o afacere? (4) Documentar 10:45 Economie politică (15) 11:25 Reciclarea prosperității. Documentar 11:55 Istoria economică a României (5) 12:25 Cercetări de marketing (5) 13:00 Știri 13:10 Din folclorul românesc 13:30 Călător în Țara Lăpușului (2) Documentar 14:00 Limba română (8) 14:35 Literatura română pașoptistă 15:00 Sănătate pentru toți (r) 16:00 Literatură română (1) 17:10 Eminescu și muzica. Documentar 17:40 Istorie și civilizație franceză (1) 18:15 Oaspeți ai Universității <i>Spiru Haret</i> 18:30 Știri 19:00 Lumea în clipa 2000 - talk-show de Marian Oprea 20:00 Jazz la Cotton Club (1) 21:10 Jazz la Cotton Club (2) 22:00 Știri 22:30 Program muzical nocturn	6:00 Matinal 7.30 Știri 8.00 Revista presei 9:00 Bazele informaticii (10) 9:25 Limba latină (11) 9:55 Profesorii profesorilor noștri 10:50 Cultură și civilizație hispanică (2) 11:25 Patrimoniul cultural al umanității – Salamanca. Documentar 12:25 Istorie și civilizație engleză (1) 13:35 Melodii populare românești 14:05 Viața planetei. Marea. Documentar 15:00 Litera și spiritul legii (r) 15:40 Rolul medicului veterinar în protecția sănătății consumatorului 16:50 Din folclorul românesc 17:20 Idei în dezbatere: Istoria reformei învățământului românesc (5) 18:00 Pași pe glob 18:30 Știri 19:00 Ritmuri cubaneze 19:55 Provence. Documentar 20:50 Spectacol de sunet și lumină 22:05 William Merritt – pictură 22:30 Program muzical nocturn	6:00 Matinal 7.30 Știri 8:00 Parcul național. Documentar 8:55 Din folclorul românesc 9:25 Malaezia. Reportaj turistic 9:35 Paris. Documentar 10:30 Compania de dans „Jose Liman” 11:00 Trepte spre performanță 11:10 Ferestre spre Europa (3) 11:35 Melodii populare românești 12:00 Lumea în clipa 2000 (r) 13:05 Videoclipuri muzicale 14:10 Bourgogne. Documentar 15:00 Lecția de sănătate (r) 15:35 Microcosmos. Documentar 16:45 Main Street Jazz 17:45 În slujba adevărului – talk-show de conf.univ.dr. Petre Buneci 18:30 Știri 19:00 Patrimoniul cultural al umanității. Documentar 20:00 Regii ritmului din Manhattan 20:30 Videoclipuri muzicale 21:30 Realități italiene 22:30 Program muzical nocturn

Opinia
națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
117, 122
Fax:
411.33.84

REVISTA *OPINIA NAȚIONALĂ* ESTE EDITATĂ
DE FUNDATIA ROMÂNIA DE MÂINE.
Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R. – Sucursala Unirea.
ISSN 1221-4019
Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDATIEI ROMÂNIA DE MÂINE
Publicația *OPINIA NAȚIONALĂ* este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

VIZITA LA UNIVERSITATEA SPIRU HARET A UNEI DELEGAȚII JAPONEZE

CONDUSĂ DE PROF. UNIV.DR. TOMIO SATO, PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI JAPONIA-ROMÂNIA

Universitatea *Spiru Haret* manifestă deschidere spre valorile naționale și universale, o permanentă receptivitate față de schimbul de idei și de informații, cultivând dialogul, reuniunea de lucru, dezbateră pe teme de însemnătate istorică și de actualitate. Tocmai această vocație democratică și disponibilitate față de conlucrarea multiculturală explică faptul că Universitatea *Spiru Haret* primește frecvent vizita unor oaspeți de seamă, personalități ale vieții științifice, culturale și artistice din țări de mare tradiție, europene și extraeuropene, care vin aici ca la un factor reprezentativ al vieții academice românești, spre a o cunoaște de la sursă.

Din această perspectivă, recenta vizită a unei delegații universitare japoneze are o semnificație multiplă. Mai întâi, se cere precizat faptul că ea a fost condusă de prof. univ. dr. **Tomio SATO**, cunoscută personalitate științifică și managerială din Țara soarelui răsare, președintele Asociației *Japonia-România*. Apoi vizita ca atare se înscrie – de acum – într-o frumoasă tradiție, deoarece prof. univ.dr. **Tomio SATO** a fost și în alte rânduri oaspetele Universității *Spiru Haret* (precedenta vizită a avut loc la sfârșitul lunii octombrie 2000) și, după cum a declarat acum, intenționează să transforme aceste schimburi interuniversitare japono-române într-o practică de amplă perspectivă, grație receptivității și parteneriatului de dialog și de colaborare întâlnite la Universitatea *Spiru Haret*.

Încă de la începutul vizitei, oaspeții japonezi au avut o întâlnire protocolară cu prof. univ.dr. **Constantin Mecu**, prorector al universității, și cu decanii facultăților de Marketing și Comerț Exterior și de Management Financiar-Contabil. A urmat o întâlnire-dezbateră cu cadre didactice de la cele două facultăți cu profil economic, pe teme privind situația economiei mondiale. După care în ziua de miercuri, 21 noiembrie, a.c., domnii **Tomio SATO** și **Yasuhito DOI** au conferențiat pe următoarele teme: *Miracolul dezvoltării economice japoneze gândit din perspectiva resurselor umane* și, respectiv, *Sistemul economic și gândirea specific japoneză*. Conferințele au fost ținute în marele amfiteatru universitar din Șoseaua Berceni și ele au fost urmărite cu un interes deosebit de studenți și cadre didactice. La rândul său, dl. **Noriyoshi MIYAMOTO** a ținut o conferință cu tema *Trăsături de bază ale civilizației japoneze – o posibilă integrare în secolul XXI?*, în prezența studenților de la secția engleză-japoneză, a altor studenți interesați și a cadrelor didactice de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine. Conferințele distinșilor oaspeți japonezi, întâlnirile lor curente de lucru, ca și alte

momente ale vizitei au fost transmise în direct de Postul Tv RM.

Momentul de vârf al vizitei l-a constituit primirea distinșilor oaspeți japonezi de către prof. univ. dr. **Aurelian BONDREA**, președintele Fundației *România de Măine*, rectorul Universității *Spiru Haret*. Întâlnirea a fost deosebit de cordială și utilă sub raportul obiectivelor stabilite pentru amplificarea colaborării dintre Universitatea *Spiru Haret* și partenerii ei japonezi. Dialogul de lucru, la care aveau să participe prof. univ. dr. **Elena Bălan** și prof. univ.dr. **Constantin Mecu**, prorectori ai Universității *Spiru Haret*, prof. univ. dr. **Domnica Șerban**, decan al Facultății de Limbi și Literaturi Străine, și prof. univ.dr. **Constantin Vlad**, consilier pentru probleme de relații externe, a fost deschis prin alocuțiunea rostită de prof. univ.dr. **Aurelian BONDREA**, președintele Fundației *România de Măine*, rectorul Universității *Spiru Haret*:

Stimate domnule prof. univ.dr. Tomio SATO, președinte al Asociației Japonia-România, Distinși oaspeți,

Vă rog să-mi permițiți ca și de această dată să vă adresez, în numele Senatului universitar, un călduros salut și bun venit în Universitatea Spiru Haret. Cu fiecare vizită din partea dumneavoastră, cooperarea noastră devine tot mai fructuoasă. De fiecare dată, prezența dumneavoastră, domnule prof. univ. dr. Tomio SATO, și a colegilor care vă însoțesc stărnește printre profesorii și studenții noștri un interes deosebit, dat fiind faptul că experiența japoneză este foarte apreciată la noi și cercetată cu mare atenție. În acest sens, ne bucurăm că ați putut avea un dialog cu profesorii noștri, că ați putut constata direct interesul studenților noștri pentru viața universitară și pentru preocupările economice, științifice și culturale din Japonia. Am aflat că unele dintre aceste întâlniri au prilejuit dezbateri de mare însemnătate pentru pregătirea profesională a studenților noștri și, desigur, datorăm acest fapt competenței multilaterale, a dumneavoastră și a colegilor dumneavoastră, care reușiți însușirile de prestigioși cercetători și de buni pedagogi cu cele de manageri, de importanți oameni de afaceri și de publiciști cu o bogată

activitate.

Lată de ce țin să vă adresez cele mai sincere mulțumiri pentru tot ceea ce ați făcut pe perioada colaborării noastre. Vă mulțumesc și pentru corespondența pe care ne-ați adresat-o permanent și care

care doresc să vină la universitatea dumneavoastră. Chiar în această vizită, trebuia să ne însoțească un mare specialist în consultanță managerială, care dorește să vină la Universitatea Spiru Haret, să stabilească un contact direct cu profesorii

Specialiști din Țara soarelui răsare declară că se simt onorați să fie profesori la Universitatea *Spiru Haret*

ilustrează faptul că dumneavoastră ați fost alături de noi și în răstimpul dintre vizite. De regulă, dumneavoastră, domnule prof. univ.dr. Tomio SATO, ați efectuat, în ultima perioadă, cam două vizite pe an. Ne face plăcere să veniți cât mai des și cu cât mai mulți însoțitori. Vizitele dumneavoastră nu le putem uita, atunci când plecați, vă simțim lipsa.

A luat apoi cuvântul profesorul **Tomio SATO** care, între altele, a spus:

Am așteptat cu nerăbdare să vă reîntâlnesc, stimate domnule rector, și, sub puterea acestui sentiment, vă mulțumesc pentru aprecierile la adresa activității noastre și pentru atenția cu care ne înconju-rați. Fiecare dintre profesorii care mă însoțesc are o pregătire deosebită și eu nu fac decât să-i introduc în atmosfera de lucru din Universitatea Spiru Haret pentru ca, ulterior, ei să poată reveni aici cât mai des pentru un dialog susținut și o colaborare cât mai bogată. Vă mărturisesc că îmi place în Japonia tot mai mulți specialiști cu interes pentru România și

dumneavoastră și numai în ultima clipă a intervenit un neprevăzut și a fost obligat să-și amâne vizita. Desigur, nu pentru multă vreme, pentru că știm că sunteți gazde ospitaliere și parteneri autentici de dialog, cu disponibilitate pentru colaborarea științifică de durată.

În continuare, discuția s-a desfășurat pe tema acestei colaborări. Oaspeții au declarat că sunt impresionați de înalta competență științifică a cadrelor didactice, de baza materială modernă și de condițiile superioare de studiu și de cercetare existente la Universitatea *Spiru Haret*. În aceste condiții, colaborarea japono-română poate fi mult amplificată. Profesorul **Tomio SATO** a spus că, în calitatea sa de cercetător științific și de om de afaceri, care a lucrat mult în domeniul managementului, ar prefera să conducă, la Universitatea *Spiru Haret*, o grupă de cercetători pe probleme economice, ca o formă de specializare postuniversitară. Rectorul **Aurelian BONDREA** l-a informat că în cadrul

Universității *Spiru Haret* funcționează deja, pe lângă cele două facultăți cu profil economic, și Institutul de Științe Economice, unde studiile de management ocupă un loc principal. Profesorul **Tomio SATO** va avea aici la dispoziție tot ce este necesar pentru ca cercetările comune în domeniul managementului să conducă la rezultate remarcabile. Toți universitarii de la *Spiru Haret* sunt doritori să cunoască, să se informeze cât mai mult asupra managementului japonez. În acest scop, a adăugat rectorul **Aurelian BONDREA**, s-ar putea institui și un sistem de burse, în baza căruia universitarii români, mai cu seamă cei tineri, să se poată specializa în managementul japonez. Profesorul **Tomio SATO** a răspuns că o asemenea formă de specializare este posibilă, dar cel mai bine ar fi să se elaboreze proiecte manageriale concrete care să poată beneficia de o finanțare japoneză. Din dialogul purtat a reieșit că asemenea proiecte concrete pot fi elaborate și în domeniul lingvisticii comparate, ca și în alte domenii de interes comun.

Oaspeții s-au interesat, apoi, de evoluția învățământului în limbi străine, la Universitatea *Spiru Haret*, și de plasamentul profesional de care beneficiază absolvenții specializați aici în limba, cultura și civilizația japoneză, pentru care profesorul **Tomio SATO** a mijlocit, în precedentele vizite, importante donații de carte japoneză. Ei au fost informați, în dialogul purtat pe această temă, că absolvenții, din ultimii trei ani, ai Facultății de Limbi și Literaturi Străine de la Universitatea *Spiru Haret* au obținut licența în proporție de peste 90%, iar cei specializați în japoneză lucrează ca profesori sau ca traducători în agențiile de publicitate, la posturile Tv și, îndeosebi, la firmele româno-japoneze; asemenea posibilități, s-a subliniat de comun acord, sporesc pe măsură ce relațiile dintre România și Japonia se dezvoltă. Concluzia finală a acestui dialog a fost că bogata colaborare dintre specialiștii japonezi și cei de la Universitatea *Spiru Haret* poate pregăti și chiar inaugura noi direcții de conlucrare între România și Japonia și că,

deci, asemenea vizite și întâlniri de lucru dobândesc, pentru fiecare grup de parteneriat, o semnificație națională.

Ca o înclinare a acestei concluzii optimiste, prof. univ.dr. **Aurelian BONDREA**, președintele Fundației *România de Măine*, rectorul Universității *Spiru Haret*, a spus:

Fiind la prima lor vizită în Universitatea Spiru Haret și ca un omagiu adus proiectelor lor de activitate ce urmează a fi desfășurate aici, pentru care le mulțumesc anticipat, dați-mi voie să înmănez, din partea Senatului universitar, Diplome de honorary visiting professor domnilor Yasuhiko DOI și Noriyoshi MIYAMOTO, dorindu-le totodată să se simtă cât mai bine la noi și să ne viziteze cât mai des. (Amintim că domnului Tomio SATO i s-a înmănat Diploma de onoare a Universității Spiru Haret în precedenta sa vizită).

Cei doi laureați au mulțumit călduros, declarând că se simt onorați și, totodată, îndatorați științific în noua calitate de profesori ai Universității *Spiru Haret*.

În încheierea acestei primiri, fiecare dintre oaspeții japonezi au primit, în dar, cărți de specialitate, apărute la Editura Fundației *România de Măine* și, la rândul lor, au dăruit gazdelor casete video și agende.

Dialogul universitar româno-japonez a continuat cu prilejul prânzului oferit de prof. univ.dr. **Aurelian BONDREA**, în onoarea distinșilor oaspeți, în sala de protocol a clubului studențesc aparținând Universității *Spiru Haret*.

La rândul său, dl. **Tomio SATO** l-a invitat, a doua zi, pe rectorul **Aurelian BONDREA** la o masă cu specific japonez, în restaurantul Tokio-house. Pe parcursul acestui dialog a fost invocat faptul că, în curând, va fi aniversată împlinirea unui secol de la stabilirea relațiilor diplomatice între România și Japonia, prilej cu care vor fi intensificate raporturile de colaborare dintre Universitatea *Spiru Haret* și specialiștii japonezi inclusiv prin elaborarea de proiecte comune.

În zilele următoare, oaspeții japonezi s-au aflat pe Valea Prahovei și la Brașov. În orașul de la poalele Tâmpiei au vizitat centrul Universității *Spiru Haret*, unde s-au întâlnit cu prof. univ. dr. **Ion Petrescu**, prorector, cu cadre didactice și studenți.

În cronică raporturilor de colaborare româno-japoneză s-a scris astfel o nouă și luminoasă pagină prin această vizită efectuată la Universitatea *Spiru Haret* de o prestigioasă delegație științifică din Țara soarelui răsare.

Mihai IORDĂNESCU

Biblioteca Centrală Universitară

Din nou în circuitul educației și culturii naționale

Nu de mult (pe 20 noiembrie a.c.), a avut loc festivitatea de inaugurare a reconstrucției Bibliotecii Centrale Universitare din București, unul din obiectivele grav deteriorate în urmă cu aproape 12 ani, în decembrie 1989, în tirurile încrucișate ale celor care, în mod paradoxal, în numele libertății de expresie, de opinie, al statului de drept și al democrației aveau, conștient sau nu, chiar în structurile care puteau sluji la realizarea acestor imperative. Atunci, în focul mistuitor dezlănțuit, au dispărut pur și simplu peste 500.000 de volume, din care 12.000 cărți din colecțiile bibliofile, fiind distruse iremediabil peste 3.700 de manuscrise, unele de o valoare inestimabilă.

Planul editorial pentru anul universitar 2001-2002 (care, în parte, s-a și realizat) prevede publicarea unui mare număr de cursuri și materiale didactice ajutătoare (caiete de seminar, caiete de lucrări practice ș.a.), a noi lucrări de sinteză, Editura ajungând în prezent la un ritm de aproape 200 de titluri pe an calendaristic.

Aplicând orientările conducerii Fundației și a Universității, Editura și-a câștigat un nume de prestigiu în rândul sutelor de case de editură apărute și consacrate în ultimul deceniu, bucurându-se de o recunoaștere largă în rândul diverselor categorii de cititori, categoria dominantă reprezentând-o, bine înțeles, tineretul studios, în special cel al Universității *Spiru Haret*. De altfel, venind în sprijinul acestuia, Senatul Universității a hotărât difuzarea, pentru studenții săi, a cursurilor și celorlalte publicații didactice, realizate în Editura și Tipografia proprie, cu o reducere de 30% față de prețul de vânzare în librării.

În încheierea acestor scurte considerații privind activitatea Editurii Fundației *România de Măine*, ar fi de menționat, ca expresie a intrării sale în circuitul editorial național, pe lângă prezența constantă, an de an, la manifestări reprezentative, aprecierile pozitive, frecvent întâlnite în presă, în publicațiile de specialitate, în emisiunile de radio și televiziune.

Toate acestea exprimă, o dată cu meritata evaluare a efortului și a creației autorilor, recunoașterea de ansamblu și validarea publică a bogatei și generoasei activități culturale, științifice și instructiv-educative a Fundației *România de Măine*.

■

Urmele acestui cumplit dezastru au putut fi însă înlăturate, cu toată austeritatea perioadei de tranziții la economia de piață, lucrările de reconstrucție, de restaurare, care au durat 11 ani, fiind îmbinate în mod benefic cu lucrările de modernizare, concretizate în impresionantul corp nou. În acest fel, suprafața ocupată de clădirea Bibliotecii Centrale Universitare însumează 21.000 metri pătrați, adică aproximativ de trei ori mai mult decât suprafața clădirii inițiale a bibliotecii, ceea ce a determinat și o creștere considerabilă a spațiilor de depozitare. Ca atare, dacă în 1989 în Biblioteca Centrală Universitară se aflau circa 600.000 de volume, în prezent numărul lor depășește 2 milioane.

În aceste condiții, amenajările au conferit noi deschideri accesului în sălile de lectură, care oferă acum 385 de locuri față de 110 locuri câte erau în 1989, existând deja premise optime pentru ca, în viitorul apropiat, numărul de locuri să ajungă la 470.

Masiva investiție afectată reconstrucției și construcției Bibliotecii Centrale Universitare a beneficiat de susținere financiară atât din surse interne (bugetare), cât și din surse externe, alocate în special de UNESCO.

Efortul de a se realiza, cu acest prilej, și o îmbunătățire sub aspect calitativ al confortului de studiu și investigație, de lectură, al tuturor activităților specifice a vizat și asigurarea unui înalt grad de informatizare a operațiunilor de la înregistrarea cărților în manuscriselor până la punerea lor la dispoziția cititorilor, prin cele mai diverse forme, inclusiv prin împrumuturi, care pot apela și la serviciile Internetului.

Evident, asemenea context face va spori și rolul Bibliotecii Centrale Universitare în îndeplinirea obligațiilor ce-i revin în calitate de serviciu public de diseminare a informației, obligații care, de data aceasta, vor fi realizate cu mijloace electronice performante.

Îmbogățită, întinerită și funcțional modernizată, Biblioteca Centrală Universitară reîntră în universal patrimoniului cultural național, oferind iubitorilor de carte condiții excelente, reprezentând o permanentă provocare pentru toți cei însetați de cunoaștere și de informație.

Adela DEAC

Expunerile oaspeților japonezi au fost urmărite cu atenție de profesori și studenți

Editura Fundației România de Măine

– o nouă prezență la Târgul

„Gaudeamus – carte de învățătură” –

Georgeta MITRAN
Directoarea editurii

În preajma împlinirii unui deceniu de activitate (1992-2002), Editura Fundației *România de Măine* prezintă beneficiarilor săi, în primul rând, cadre didactice și studenți, un bogat bilanț.

Catalogul aparițiilor anuale, participarea la manifestări specifice – târguri de carte, expoziții ocazionale, recenzii și semnalări în presa scrisă și audio-vizuală – relevă un adevăr tot mai evident: instituție cu profil didactic universitar, Editura este oglinda unei fructuoase activități instructiv – educative, didactice și științifice din cadrul Fundației *România de Măine* și Universității *Spiru Haret*.

În cei aproape 10 ani de existență, au fost tipărite – în modernă unitate poligrafică a Fundației *România de Măine* – peste 600 titluri de cărți, depășind 5.000.000 de exemplare, producția crescând an de an. Astfel, numai în cele 11 luni ale anului 2001 au apărut 130 titluri,

până la sfârșitul anului estimându-se apariția a încă 15 titluri. Tematic sunt acoperite domeniile: drept, management financiar-contabil, marketing și comerț exterior, sociologie, psihologie, filosofie, jurnalistică, pedagogie, istorie, geografie, limba și literatura română, limbi și literaturi străine, matematică, informatică, arhitectură, urbanism, medicină umană și veterinară, muzică, educație fizică și sport. Alături de cursuri universitare, tratate, lucrări de sinteză, monografii, caiete de seminar, caiete de lucrări practice, sunt editate culegeri de comunicări științifice ale cadrelor didactice și cercetătorilor, precum și contribuții ale studenților Universității la cercetarea științifică, concretizate în sesiuni de comunicări, mese rotunde ș.a. Editura publică, totodată, „Analele Universității *Spiru Haret*”, serii distincte pe specializări sau domenii de învățământ.

De o atenție deosebită și de meritate ecouri se bucură unele lucrări de sinteză, în paginile cărora sunt abordate probleme de larg interes. Un exemplu concludent îl constituie *Starea națiunii 2000. România încotro?*, vol. I (carte lansată la editia de anul trecut a Târgului *Gaudeamus*) al cărei autor, prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, a abordat probleme economico-sociale fundamentale ale evoluției țării, ale științei, învățământului și culturii românești, în strânsă relație cu tendințele europene și mondiale. Autorul – președinte al Fundației *România de Măine* și rector al Universității *Spiru Haret* – pregătește pentru editare cel de-al doilea volum.

Participând la a VIII-a ediție a Târgului de carte *Gaudeamus – carte de învățătură*, prestigioasă manifestare de rezonanță internațională, Editura Fundației *România de Măine* și-a afirmat din nou personalitatea și profilul, înfățișând miilor de vizitatori, precum și celor interesați din întreaga lume, prin intermediul Internetului, o bogată și variată producție de carte, îndeosebi apariții din anul

care s-a scurs de la ediția anterioară a Târgului. Periodicitatea Târgului determină pe expozanți să intre în arena acestei benefice concurențe a spiritului creator cu apariții noi, reprezentative ca valoare. În acest sens, printre aparițiile recente prezentate de Editura Fundației *România de Măine* se regăsesc titluri precum: *Economie politică* (2 vol.), *Economie internațională* vol. I, *Matematici pentru economiști* (2 vol.), *Cercetări de marketing*, *Moștenirea și împărțirea ei. Drept procesual penal*, *Finanțele întreprinderii*, *Teoria echilibrului economic general*, *Curențe de gândire economică*, *Logică generală*, *Istoriografie generală și românească*, *Relații internaționale în istoria modernă*, *Filosofia antică*, *Topografie-cartografie*.

Unele dintre acestea au constituit și subiecte de atractive prezentări în cadrul tradiționalelor lansări de carte: *Auditul financiar, reorganizarea juridică și lichidarea societăților comerciale*, *Monedă și credit*, *Istoria psihologiei*, *Neoclasicism muzical românesc – secolul XX*, *Programe de arhitectură-învățământ superior*.

Altele au prilejuit discuții informative la standul Editurii cu vizitatori interesați de o carte sa alta, de anumite teme.

Integrată organic vieții didactico-instructive a Universității *Spiru Haret* și celei cultural-științifice a Fundației *România de Măine*, Editura și o dată cu ea și Tipografia – se străduiesc să răspundă cu promptitudine și calitativ exigențelor formării unor noi generații de specialiști, asigurând apariția cursurilor, manualelor și a celorlalte materiale didactice elaborate de un prestigios corp didactic și de cercetători științifici.